

ECRI

European Commission against Racism and Intolerance
Commission européenne contre le racisme et l'intolérance

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

Recomandări de politică generală

CZU 323.14:341.176(4)

C 63

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței:
Recomandări de politică gen. – Ch.: Bir. de Inf. al Consiliului Europei
în Moldova, 2006 (Î.S. F.E.-P. "Tipografia Centrală"). – 60 p.

ISBN 978-9975-78-490-0

1000 ex.

-- 1. Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței.
323.14:341.176(4)

© Biroul de Informare al Consiliului
Europei în Moldova, 2006

Publicat în Moldova
Se distribuie gratuit

ISBN 978-9975-78-490-0

CUPRINS

<i>Introducere</i>	5
Recomandarea de politică generală nr. 1: Combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței	7
Recomandarea de politică generală nr. 2: Organisme specializate de combatere a rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național	11
Recomandarea de politică generală nr. 3: Combaterea rasismului și intoleranței față de romi/țigani	17
Recomandarea de politică generală nr. 4: Anchete naționale asupra experienței și percepției discriminării și rasismului din punctul de vedere al potențialelor victime	21
Recomandarea de politică generală nr. 5: Combaterea intoleranței și discriminării față de musulmani	25
Recomandarea de politică generală nr. 6: Combaterea diseminării materialelor rasiste, xenofobe și antisemite prin internet	29
Recomandarea de politică generală nr. 7: Privind legislația națională referitoare la combaterea rasismului și a discriminării rasiale	33
Recomandarea de politică generală nr. 8: Pentru a lupta împotriva rasismului și a combate terorismul	49
Recomandarea de politică generală nr. 9: Privind lupta împotriva antisemitismului	53

INTRODUCERE

Comisia europeană împotriva rasismului și intoleranței (ECRI) a fost creată prin decizia Primului Summit al șefilor de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei desfășurat la Viena în octombrie 1993 și consolidată prin decizia celui de-al Doilea Summit, desfășurat la Strasbourg în octombrie 1997. Conferința europeană împotriva rasismului, desfășurată la Strasbourg în octombrie 2000, a solicitat consolidarea acțiunii ECRI. La 13 iunie 2002, Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei a adoptat un nou statut pentru ECRI, astfel consolidând rolul său în calitate de instanță independentă de monitorizare în domeniul drepturilor omului, specializată în probleme relative la rasism și discriminare rasială.

Misiunea ECRI constă în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivelul întregii Europe și din punctul de vedere al protecției drepturilor omului. Mandatul său, după cum a fost determinat de șefii de stat și de guvern, este următorul: examinarea legislației, politicilor și altor măsuri luate de statele membre în vederea combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, și evaluarea eficacității lor; stimularea acțiunii în această materie la nivel local, național și european; formularea recomandărilor de politică generală către statele membre; și studierea instrumentelor juridice internaționale aplicabile în această materie, în vederea consolidării lor în caz de necesitate.

ECRI este alcătuită din membri desemnați conform autorității lor morale, experienței și cunoștințelor în domeniile acoperite de Comisie. Membrii ECRI sunt independenți și imparțiali.

ECRI realizează trei mari tipuri de acțiuni: monitorizarea fiecărei țări aparte, lucrări pe teme generale și, în sfârșit relațiile cu societatea civilă.

Abordarea de la țară la țară (monitorizarea) constă în examinarea situației în toate țările membre pentru a face o evaluare, cât mai exhaustivă, atât a fenomenelor de rasism sau intoleranță întâlnite, a măsurilor politice și juridice întreprinse pentru a le remedia, cât și a aplicării lor. În vederea obținerii unei viziuni cât mai detaliate și complete a situației privind problemele legate de rasism și intoleranță din diferite țări, înaintea elaborării fiecărui raport nou este organizată câte o vizită de contact. În acest context, o delegație a ECRI are întrevederi cu actorii principali ai luptei împotriva rasismului și intoleranței în fiecare țară vizată.

Rapoartele elaborate în consecință mai întâi sunt discutate în cadrul unui dialog confidențial cu guvernul vizat, apoi sunt făcute publice, cu excepția cazului în care țara vizată se opune expres, caz care niciodată nu s-a produs până în prezent.

În cadrul activităților sale pe teme generale, ECRI adoptă Recomandări de politică generală adresate guvernelor. Astfel au fost adoptate nouă Recomandări de politică generală, referitoare la subiecte cum ar fi combaterea rasismului și intoleranței față de Romi/Țigani (Recomandarea nr. 3), combaterea islamofobiei (Recomandarea nr. 5), combaterea antisemitismului (Recomandarea nr. 9), lupta împotriva difuzării ma-

terialelor cu conținut rasist, xenofob și antisemit prin Internet (Recomandarea nr. 6) și elementele-cheie ale unei legislații naționale eficiente pentru combaterea rasismului și discriminării rasiale (Recomandarea nr. 7)

În afară de aceasta, ECRI colectează și difuzează exemple de practici corecte pentru a permite schimburi de experiență și difuzarea celor care au adus rezultate pozitive.

În plus, relațiile cu societatea civilă permit organizarea sesiunilor de informare, întâlnirilor tematice cu organizațiile neguvernamentale sau acțiuni de comunicare și cooperare cu mediile vizate de lupta împotriva rasismului și intoleranței.

Pentru informații suplimentare referitoare la ECRI și activitățile sale, vă rugăm să contactați:

*Secretariatul Comisiei europene
împotriva rasismului și intoleranței
Consiliul Europei
F-67075 Strasbourg Cedex
Tel.: +33 (0)3 88 41 29 64
Fax.: +33 (0)3 88 41 39 87
<http://www.coe.int/ecri>
E-mail: combat.racism@coe.int*

Recomandarea de politică generală Nr. 1 a ECRI

Combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței

Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței:

Amintind Declarația adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la Summitul de la Viena din 8-9 octombrie 1993;

Amintind faptul că Planul de Acțiune asupra combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, ca parte componentă a acestei Declarații a invitat Comitetul Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței cu mandatul, printre altele, de a formula recomandări de politică generală către statele membre;

Având în vedere propunerile conținute de Recomandarea Nr. 1275 asupra luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței adoptată de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei la 28 iunie 1995;

Convinsă că o luptă eficientă împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței implică o abordare susținută și cuprinzătoare, concretizată printr-o gamă largă de măsuri care se completează și se întăresc reciproc, acoperind toate aspectele vieții;

Recunoscând diversitatea socială, economică și juridică a statelor membre și necesitatea adoptării de măsuri specifice în domeniu, care să reflecte această diversitate;

Conștienți de faptul că nu sunt suficiente doar măsurile juridice în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, dar că acestea au, totuși, o importanță primordială și că aplicarea defectuoasă a legislației existente, discreditează ansamblul măsurilor adoptate în lupta împotriva rasismului și intoleranței;

Amintind faptul că strategiile preventive pe termen mediu și lung care se bazează în special pe măsurile cu caracter educativ sunt cruciale pentru a limita diversele manifestări ale rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței și exprimând în acest sens sprijinul său pentru inițiativa adoptată în cadrul Consiliului Europei, în special în domeniul predării istoriei, precum și pentru Recomandarea (84)18 cu privire la formarea profesorilor în domeniul educației pentru înțelegere interculturală, în special în contextul migrării, precum și pentru Recomandarea R(85)7 cu privire la predarea și învățarea drepturilor omului în școli;

Recunoscând rolul activ pe care media îl poate avea în promovarea culturii, toleranței și înțelegerii reciproce;

Dorind ca prin această primă recomandare de politică generală, complementară altor eforturi întreprinse la nivel internațional, să ajute statele membre în combaterea eficientă a rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, prin propunerea de măsuri concrete și specifice într-un număr limitat de domenii care sunt în mod special pertinente;

Recomandă guvernelor statelor membre următoarele:

A. REFERITOR LA DREPTUL NAȚIONAL, APLICAREA LEGII ȘI RECURSURILE JUDICIARE

- Să determine angajarea statului, ca prin sistemul său juridic intern, de exemplu în cadrul Constituției sau a Legii fundamentale, să asigure tratamentul egal al tuturor persoanelor și să lupte împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței.

- Să semneze și să ratifice instrumentele juridice internaționale care figurează în anexă.
- Să fie adoptate măsuri prin care dreptul național penal, civil și administrativ să combată în mod expres și specific, rasismul, xenofobia, antisemitismul, și intoleranța, care prevăd, în special:
 - că discriminarea în angajare și în furnizarea de bunuri și servicii către public este ilegală;
 - că actele rasiste și xenofobe sunt pedepsite cu severitate:
 - definind drept delict specific delictelor comune care au un caracter rasist sau xenofob;
 - ținând cont în special de motivațiile rasiste sau xenofobe ale autorului delictului;
 - că infracțiunile penale cu caracter rasist sau xenofob pot fi urmărite din oficiu;
 - că, în conformitate cu obligațiile asumate de către state sub incidența instrumentelor internaționale, și în special a Articolului 10 și 11 ale Convenției Europene a Drepturilor Omului,
- exprimarea orală, în scris și audio-vizuală și alte forme de exprimare, inclusiv media electronică, care incită la ură, discriminare și violență împotriva grupurilor rasiale, etnice, naționale sau religioase sau împotriva membrilor acestora, pe motiv că aceștia aparțin unui asemenea grup, sunt considerate, din punct de vedere juridic, drept o infracțiune penală, care vizează, de asemenea, producția, distribuția și depozitarea pentru distribuție a materialului în cauză;
- în conformitate cu obligațiile internaționale menționate mai sus, să fie adoptate măsuri, inclusiv, dacă este nevoie, măsuri juridice, pentru combaterea organizațiilor rasiste – fiind conștienți că acestea pot reprezenta un pericol la adresa drepturilor omului și grupurilor minoritare – inclusiv interzicerea unor asemenea organizații dacă se consideră că astfel se contribuie la lupta împotriva rasismului;
- să sensibilizeze publicul larg asupra legislației în domeniul combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;
- să acorde prioritate urmărilor penale împotriva delictelor cu caracter rasist sau xenofob și acestea să fie desfășurate într-o manieră energică și consecventă;
- să colecteze și să publice date statistice exacte asupra numărului de delict rasiste sau xenofobe semnalate de poliție, de urmăriri, asupra motivelor din cauza cărora nu s-a efectuat urmărirea și asupra rezultatului cazurilor;
- să ofere victimelor discriminării recursuri legale adecvate, fie în drept penal sau în drept administrativ și civil, acolo unde pot fi asigurate compensații pecuniare sau alte compensații;
- să pună la dispoziția victimelor discriminării asistență juridică adecvată atunci când acestea doresc să facă un recurs legal;
- Să facă cunoscute recursurile legale și mijloacele de a avea acces la acestea.

B. REFERITOR LA POLITICILE ÎN ANUMITE DOMENII

- să se adopte măsuri în domeniul educației și informației în vederea consolidării luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;
- să se adopte politici care să consolideze sensibilizarea asupra bogăției pe care diversitatea culturală o aduce societății;

- să se realizeze cercetări asupra naturii, cauzelor și manifestărilor rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel local, regional și național;
- să vegheze pentru ca programele școlare, de exemplu cele în domeniul predării istoriei, să fie astfel întocmite încât să consolideze aprecierea diversității culturale;
- să înființeze și să susțină cursuri de pregătire pentru promovarea sensibilității culturale, conștientizarea prejudecăților și cunoașterea aspectelor legale ale discriminării pentru cei responsabili de recrutarea și promovarea procedurilor, pentru cei care au contact direct cu publicul și pentru cei care trebuie să vegheze ca persoanele din organizații să se conformeze normelor și politicilor de nediscriminare și egalitate a șanselor;
- să asigure, în special, ca asemenea pregătiri să fie introduse și menținute pentru poliție, pentru personalul din instanțele de justiție penală, pentru personalul penitenciarelor și personalul care are de-a face cu non-cetățeni, în special refugiații și cei care solicită azil;
- să încurajeze funcționarii publici să fie conștienți de necesitatea promovării toleranței în declarațiile lor publice;
- să vegheze pentru ca poliția să trateze în mod egal toți membrii publicului și să se abțină de la orice fel de act de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță;
- să dezvolte structurile formale și informale de dialog dintre poliție și comunitățile minoritare și să vegheze asupra existenței unui mecanism care să permită cercetarea într-o manieră independentă a incidentelor și domeniilor de conflict dintre poliție și grupurile minoritare;
- să încurajeze recrutarea de membri ai grupurilor minoritare în serviciile publice, la toate nivelurile, și în special în poliție și în personalul auxiliar;
- să vegheze ca serviciile publice, cum ar fi cele de sănătate, de ajutor social și de educație să fie accesibile tuturor, fără discriminare;
- să se adopte măsuri specifice, cum ar fi furnizarea de informații cu țintă, pentru a asigura faptul ca toate grupurile în drept să aibă acces la aceste servicii;
- să se promoveze și să se sporească egalitatea reală a șanselor prin asigurarea existenței unor măsuri speciale de pregătire care să ajute oamenii aparținând minorităților naționale să intre pe piața de muncă;
- să inițieze cercetarea practicilor discriminatorii și a barierelor sau mecanismelor de excludere din sectorul public și privat de locuințe;
- să asigure ca locuințele din sectorul public să fie atribuite pe baza criteriilor publicate și justificate, adică cele care asigură accesul egal al tuturor celorla în drept, indiferent de originea lor etnică;
- având în vedere că este dificil să se dezvolte și să se implementeze în mod eficient politici în domeniile aflate în discuție în absența datelor solide, să se colecteze, în concordanță cu legislația europeană, reglementări și recomandări asupra protecției datelor și protecției vieții private, acolo și atunci când este nevoie, date care vor sprijini evaluarea situației și experiențelor grupurilor care sunt vulnerabile în mod deosebit față de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță.

ANEXĂ**Lista instrumentelor juridice internaționale în domeniu**

- Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (Convenția Europeană a Drepturilor Omului) (1950) și protocoalele adiționale;
- Convenția Organizației Națiunilor Unite referitoare la Statutul Refugiaților (1951)
- Convenția Organizației Internaționale a Muncii referitoare la Discriminare în materie de angajare și profesie;
- Carta Socială Europeană (1961) și protocoalele sale adiționale;
- Convenția UNESCO referitoare la Lupta împotriva Discriminării în Educație (1960);
- Convenția Internațională pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială (1965);
- Pactul Internațional relativ la Drepturile Economice, Sociale și Culturale (1966);
- Pactul Internațional relativ la Drepturile Civile și Politice (1966) și primul său protocol adițional;
- Carta Europeană a Limbilor Regionale și Minoritare (1992);
- Convenția-cadru pentru Protecția Minorităților Naționale (1995).

Recomandarea de politică generală Nr. 2 a ECRI

Organisme specializate de combatere a rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI):

Reamintind Declarația adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului European, la Summitul de la Viena din 8-9 octombrie 1993;

Reamintind că Planul de Acțiune privind combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, definit în cadrul acestei Declarații, a invitat Comitetului Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței care are ca mandat, printre altele, formularea recomandărilor de politică generală pentru statele membre;

Luând în considerare Rezoluția 48/134 adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 20 decembrie 1993 privind Instituțiile Naționale pentru Promovarea și Protejarea Drepturilor Omului;

Luând în considerare, de asemenea, principiile fundamentale stabilite la prima întâlnire internațională a Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protejarea Drepturilor Omului, care a avut loc la Paris în 7-9 octombrie 1991 (cunoscute ca "Principiile de la Paris");

Reamintind diferitele Rezoluții adoptate la prima și la a doua întâlnire europeană a Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protejarea Drepturilor Omului, care a avut loc la Strasbourg în 7-9 noiembrie 1994 și, respectiv, la Copenhaga la 20-22 ianuarie 1997;

Luând în considerare Recomandarea nr. R (85) 13 a Comitetului Miniștrilor privind instituția Avocatului Poporului;

Luând, de asemenea, în considerare lucrările desfășurate în cadrul Comitetului Director pentru Drepturile Omului (CDDR) referitoare la înființarea instituțiilor naționale independente a drepturilor omului;

Subliniind că lupta împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței reprezintă o parte integrantă a protejării și promovării drepturilor fundamentale ale omului;

Reamintind propunerea ECRI de consolidare a clauzei de nediscriminare (Articolul 14) a Convenției Europene a Drepturilor Omului;

Profund convinsă că fiecare trebuie să fie protejat împotriva discriminării bazate pe rasă, culoare, limbă, religie, origine națională sau etnică sau împotriva discriminării care poate indirect să provină din aplicarea legii în aceste domenii;

Convinsă de necesitatea de a acorda cea mai mare prioritate măsurilor de aplicare integrală a legislației și a politicilor destinate combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;

Reamintind că o strategie eficientă împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței se bazează în mare parte pe sensibilizarea, informarea și educarea publicului cât și pe protejarea și promovarea drepturilor indivizilor care aparțin grupurilor minoritare;

Convinsă că organismele specializate în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național pot contribui prin acțiuni concrete la diferite niveluri, la consolidarea eficienței ansamblului de măsuri luate în acest domeniu și la asigurarea consilierii și a informării autorităților naționale;

Apreciind faptul că astfel de organisme specializate au fost deja înființate și funcționează în câteva state membre;

Recunoscând că forma pe care aceste organisme o ia poate varia în funcție de circumstanțele din diferitele state membre și poate face parte dintr-un organism cu obiective mai largi din domeniul drepturilor omului în general;

Recunoscând, de asemenea, necesitatea guvernelor însăși de a furniza informații și de a fi accesibile organismelor specializate și de a le consulta asupra problemelor relevante funcțiilor lor;

Recomandă guvernelor statelor membre:

1. să ia în considerare cu atenție posibilitatea înființării de organisme specializate în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național, în cazul în care astfel de organisme nu există deja;
2. pentru examinarea acestei probleme să se ghideze după principiile de bază conținute în anexa acestei recomandări și să se inspire din acestea în măsura în care aceste principii constituie opțiuni prezentate spre a fi discutate la nivel național.

Anexa la Recomandarea de politică generală Nr. 2 a ECRI

Principiile de bază referitoare la organismele specializate în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național

Capitolul A: statutele care instituie organismele specializate

Principiul 1

Mandat

1. Organismele specializate ar trebui dotate cu un mandat enunțat clar printr-un text constituțional sau alt text legislativ;
2. Mandatul organismelor specializate ar trebui să stabilească componența, sfera de competență, atribuțiile statutare, responsabilitățile și finanțarea acestora.

* * *

Capitolul B: forme alternative de organisme specializate

Principiul 2

1. Conform tradițiilor juridice și administrative ale țărilor în care acestea sunt stabilite, organismele specializate pot lua diferite forme.
2. Rolul și funcțiile stabilite prin intermediul principiilor de mai sus ar trebui îndeplinite de organisme care ar putea lua forma, de exemplu, a comisiilor naționale pentru egalitate rasială, a Avocatului Poporului pentru discriminare etnică, a centrelor/oficiilor pentru combaterea rasismului și promovarea egalității șanselor, sau alte forme, inclusiv a organismelor cu obiective mai largi din sfera drepturilor omului în general.

* * *

Capitolul C: funcțiile și responsabilitățile organismelor specializate

Principiul 3

În funcție de circumstanțele, legea și practica națională organismele specializate ar trebui să fie abilitate cu majoritatea următoarelor funcții și responsabilități:

- a. să lupte pentru eliminarea diferitelor forme de discriminare stabilite în preambul și să promoveze egalitatea șanselor și a bunelor relații între persoanele aparținând tuturor grupurilor diferite;
- b. să urmărească conținutul și efectele legislației și ale actelor administrative relevante pentru combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței și să facă propuneri, dacă este necesar, pentru modificarea legislației în cauză;
- c. să consilieze autoritățile legislative și executive pentru a îmbunătăți reglementările și practica în domeniile relevante;

- d. să furnizeze ajutor și asistență, inclusiv ajutor juridic, victimelor pentru a le proteja drepturile în fața instituțiilor și tribunalelor;
- e. în funcție de cadrul juridic al țării în cauză, să facă recurs, când este necesar sesizând, dacă este cazul, tribunalele sau alte instanțe judiciare;
- f. să fie sesizate de plângerile și petițiile referitoare la anumite cazuri și să caute concilierea fie pe cale amiabilă fie, în limitele prescrise de lege, prin decizii juridice constrângătoare;
- g. să dețină puterile adecvate pentru obținerea probelor și informațiilor în vederea realizării funcțiilor descrise mai sus;
- h. să furnizeze informații și sfaturi organismelor și instituțiilor interesate, incluzând organismele și instituțiile statului;
- i. să emită avize referitoare la normele de practică antidiscriminatorie din domeniile specifice, norme care să dețină fie putere de lege, fie să fie aplicabile în mod voluntar;
- j. să promoveze și să contribuie la pregătirea unor anumite grupuri-țintă, fără prejudiciu față de rolul fundamental în materie de pregătire care revine organizațiilor profesionale în cauză;
- k. să promoveze sensibilizarea publicului larg asupra problemelor de discriminare și să producă și să publice informații și documente pertinente;
- l. să sprijine și să încurajeze organizațiile cu obiective similare cu cele ale organismelor specializate;
- m. să țină cont și, dacă este cazul, să reflecte preocupările acestor organizații.

* * *

Capitolul D: administrarea și funcționarea organismelor specializate

Principiul 4

Componenta

Componenta organismelor specializate sub forma comisiilor și altor forme asemănătoare, ar trebui să reflecte societatea în ansamblul și diversitatea ei.

Principiul 5

Independența și responsabilitatea

1. Organismelor specializate ar trebui să li se atribuie fonduri suficiente pentru a-și duce la îndeplinire eficient funcțiile și responsabilitățile, iar fondurile ar trebui să fie supuse anual aprobării parlamentului;
2. Organismele specializate ar trebui să funcționeze fără intervenția statului și cu toate garanțiile necesare independenței lor, incluzând libertatea de a-și numi propriul personal, a gestiona resursele proprii după cum consideră și a-și exprima public punctele de vedere;
3. Organismele specializate trebuie să producă în mod independent rapoarte privind acțiunile lor, având la bază obiective clare și, dacă este posibil, care pot fi evaluate, pentru dezbateri parlamentare;
4. Mandatul organismelor specializate trebuie să enunțe clar dispoziții referitoare la nominalizarea membrilor săi și trebuie să conțină garanții adecvate contra destituirii arbitrare sau a reînnoirii arbitrare a unei numiri, atunci când reînnoirea reprezintă regula.

Principiul 6

Accesibilitatea

1. Organismele specializate ar trebui să fie ușor accesibile persoanelor a căror drepturi sunt protejate de acestea;
2. Organismele specializate ar trebui să stabilească, acolo unde este cazul, oficii locale care să le mărească accesibilitatea și care să le îmbunătățească eficiența funcțiilor de educare și pregătire.

* * *

Capitolul E: modul de operare al organismelor specializate

Principiul 7

1. Organismele specializate ar trebui să opereze astfel încât să maximizeze calitatea studiilor și avizelor lor și prin aceasta, credibilității lor în fața autorităților naționale și ale comunităților ale căror drepturi le protejează și le consolidează;
2. Prin stabilirea organismelor specializate, statele membre ar trebui să urmărească ca acestea să dețină un acces adecvat la guvern, să primească de la guvern informații suficiente care să le asigure exercitarea funcțiilor lor și să fie pe deplin consultate în problemele de competența lor;
3. Organismele specializate ar trebui să se asigure că operează într-o manieră care este clar independentă politic.

Recomandarea de politică generală Nr. 3:

Combaterea rasismului și intoleranței față de romi/țigani

Comisia europeană împotriva rasismului și intoleranței

Reamintind Declarația adoptată de șefii de state și de guverne din țările membre ale Consiliului Europei, cu prilejul primei reuniuni la nivel înalt a Consiliului Europei, desfășurat la Viena, între 8-9 octombrie 1993;

Reamintind faptul că Planul de acțiune împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, definit în cadrul acestei declarații, adresează Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei invitația de a înființa Comisia europeană împotriva rasismului și intoleranței, al cărei mandat constă, printre altele, în formularea de recomandări de politică generală destinate statelor membre;

Reamintind, în același timp, faptul că declarația finală și planul de acțiune adoptate de Șefii de state și de guverne din țările membre ale Consiliului Europei, cu ocazia celei de-a doua reuniuni la nivel înalt, organizată la Strasbourg, între 10 și 11 octombrie 1997;

Subliniind că această Declarație finală vine să reconfirme scopul acțiunii comune a statelor membre ale Consiliului Europei de a construi o societate europeană mai liberă, mai tolerantă și mai justă, cheamă, în același timp la intensificarea luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;

Luând notă de propunerea referitoare la desemnarea unui Mediator european pentru problemele romilor/țiganilor, menționată în Recomandarea 1203 (1993) a Adunării Parlamentare;

Având în vedere concluziile seminarului privind "dimensiunea umană" și problemele romilor în zona CSCE (OSCE), organizat între 20-23 septembrie 1994 de către Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), în strânsă colaborare cu Consiliul Europei, și cooperarea permanentă în acest domeniu între cele două organizații;

Exprimându-și satisfacția în legătură cu numirea, în 1994, de către Secretarul General al unui Coordonator al Activităților Consiliului Europei în domeniul romilor/țiganilor;

Ținând seamă de lucrările Grupului de Specialiști în problemele romilor/țiganilor (MG-S-ROM);

Reamintind Recomandarea Nr. R(97)21 a Comitetului Miniștrilor către Statele membre, referitoare la mass-media și la promovarea unei culturi a toleranței;

Reamintind prevederile conținute în recomandarea de politică generală Nr. 1 a ECRI vizând sprijinirea statelor membre în combaterea eficientă a rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, propunându-le măsuri concrete și specifice într-un număr restrâns de domenii cu relevanță specială;

Exprimând convingerea profundă că Europa este o comunitate de valori împărtășite, dintre care aceea a egalității în demnitate a tuturor oamenilor și a respectului acestei egale demnități constituie fundamentul oricărei societăți democratice;

Reamintind faptul că propria sa istorie îi impune Europei datoria de a păstra memoria, vigilența și rezistența în fața escaladării fenomenelor de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță;

Înclinându-se cu respect în fața memoriei tuturor victimelor politicilor persecuției și exterminărilor rasiste petrecute în timpul celui de al doilea război mondial și reamintind faptul că un mare număr de romi/țigani au căzut victimă acestor politici;

Subliniind în acest sens calitatea Consiliului Europei de reprezentant și depozitar al valorilor fondatoare ale construcției europene care a început imediat după catastrofa celui de al doilea război mondial, și, mai cu seamă a valorii pe care o reprezintă protecția și promovarea drepturilor omului;

Reamintind că lupta împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței este parte integrantă din protecția și promovarea drepturilor omului, că aceste drepturi sunt universale și indivizibile și că sunt drepturile oricărei ființe umane, fără nici o discriminare;

Subliniind faptul că lupta împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței vizează în primul rând protecția drepturilor membrilor vulnerabili ai societății;

Împărtășind convingerea că orice acțiune împotriva rasismului și a discriminării ar trebui să aibă ca punct de plecare victima și să tindă spre ameliorarea situației sale;

Constatând că romii/țigani au astăzi, pretutindeni în Europa, de suferit de pe urma prejudecăților persistente în ceea ce îi privește, că sunt victimele unui rasism profund înrădăcinat în societate, și ținte ale manifestărilor, adesea violente, de rasism și intoleranță, și că drepturile lor fundamentale sunt sistematic încălcate sau amenințate;

Constatând, de asemenea, că persistența prejudecăților cu privire la romii/țigani are ca efect discriminarea acestora în numeroase domenii ale vieții sociale și economice și că aceste discriminări sunt, în mare măsură, cauza procesului de excludere socială care îi afectează pe romii/țigani;

Împărtășind convingerea că promovarea principiului toleranței este o garanție a menținerii societăților deschise și pluraliste care fac posibilă coexistența pașnică;

recomandă guvernelor statelor membre următoarele:

- să semneze și să ratifice instrumentele internaționale pertinente în domeniul luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, în special Convenția-cadru cu privire la protecția minorităților naționale și Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare;
- să se asigure că denumirea utilizată în mod oficial pentru diversele comunități de romii/țigani este cea prin care comunitatea respectivă dorește să fie desemnată;
- având în vedere manifestările de rasism și intoleranță de pe urma cărora au de suferit romii/țigani, să acorde o înaltă prioritate punerii eficiente în practică a dispozițiilor conținute în recomandarea de politică generală Nr. 1 a ECRI, prin care se solicită adoptarea măsurilor necesare pentru ca prevederile de drept intern, penal, civil și administrativ să combată în mod expres și specific rasismul, xenofobia, antisemitismul și intoleranța.
- să se asigure că atât discriminarea ca atare cât și practicile discriminatorii sunt combătute prin intermediul unor legislații adecvate și să urmărească introducerea în prevederile de drept civil a unor dispoziții exprese, în acest sens, mai ales în domeniul ocupării forței de muncă, al locuințelor și educației;
- să denunțe ca ilegală orice discriminare din partea autorităților publice aflate în exercițiul funcțiilor proprii;
- să ia măsurile necesare acordării de asistență judiciară adecvată romilor/țiganilor victime ale discriminării împotriva căreia doresc să utilizeze căile de atac prevăzute de lege;
- să ia măsurile care se impun pentru administrarea deplină și rapidă a actului de justiție în cauzele care privesc încălcarea drepturilor fundamentale ale Romilor/Țiganilor;
- să asigure, mai cu seamă, ca impunitatea cu privire la infracțiunile comise față de romii/țigani să nu fie tolerată și să depună eforturile necesare ca acest lucru să fie adus la cunoștința marelui public;

- să pună în practică și să susțină programe de pregătire profesională destinate persoanelor care intervin la oricare din nivelurile diverselor componente ale administrării justiției pentru a promova sensibilizarea culturală și conștientizarea prejudecăților;
- să încurajeze dezvoltarea cadrului adecvat pentru un dialog între poliție, autoritățile locale și comunitățile de romi/țigani;
- să încurajeze sensibilizarea profesioniștilor din mass-media, atât a celor care reprezintă sectorul audio-vizual, cât și pe cel al presei scrise, față de responsabilitatea specială care le revine pentru a nu vehicula prejudecăți în exercițiul profesiei lor, mai ales de a nu prezenta evenimente care implică persoane individuale aparținând comunității de romi/țigani de o manieră care să prejudicieze comunitatea de romi/țigani, în ansamblul său;
- să ia măsurile necesare pentru ca dispozițiile care privesc chestiunea accesului, în drept sau în fapt, la cetățenie și la problema dreptului de azil să fie concepute și aplicate astfel încât să nu poată avea efecte discriminatorii, în special față de romi/țigani;
- să vegheze ca problemele legate de “nomadism” pe teritoriul unei țări, mai ales cele care privesc chestiunile legate de domiciliu și de urbanism, să fie rezolvate astfel încât să nu prejudicieze modul de viață al persoanelor implicate;
- să creeze cadrul instituțional apt să favorizeze rolul activ și participarea comunităților de romi/țigani la procesul de decizie, mai ales în contextul mecanismelor consultative la nivel național, regional și local, prin privilegierea noțiunii de parteneriat pe picior de egalitate;
- să ia măsuri specifice pentru a încuraja instruirea romilor/țiganilor în vederea deplinei cunoașteri și puneri în aplicare a drepturilor lor ca și a pregătirii lor în problemele care privesc modul de funcționare al sistemului juridic;
- să acorde o atenție specială situației femeilor aparținând comunităților de romi/țigani, care constituie adesea obiectul unei duble discriminări: ca femei și ca membre ale comunității romilor/țiganilor;
- să combată ferm orice formă de segregare școlară față de copiii romi/țigani și să le asigure egalitatea eficientă a accesului la educație;
- să urmărească introducerea în programele tuturor școlilor a informațiilor cu privire la istoria și cultura romilor/țiganilor și să organizeze stagii de pregătire pentru profesori în aceste domenii;
- să susțină eforturile organizațiilor neguvernamentale care joacă un rol important în combaterea rasismului și a intoleranței față de romi/țigani și care le acordă asistența juridică adecvată;
- să încurajeze, organizațiile de romi/țigani să joace un rol activ în vederea consolidării societății civile;
- să contribuie la dezvoltarea măsurilor de încredere, destinate menținerii și consolidării unei societăți deschise și pluraliste în vederea unei coexistențe pașnice.

Recomandarea de politică generală Nr. 4 a ECRI

Anchete naționale asupra experienței și percepției discriminării și rasismului din punctul de vedere al potențialelor victime

Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței:

Amintind Declarația adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la Summitul de la Viena din 8-9 octombrie 1993;

Amintind faptul că Planul de Acțiune asupra combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, definit în cadrul acestei Declarații, a invitat Comitetul Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței, care are ca mandat, printre altele, formularea de recomandări de politică generală adresate statelor membre;

Amintind, de asemenea, faptul că Declarația Finală și Planul de Acțiune adoptate de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei în cadrul celui de-al doilea Summit de la Strasbourg din 10-11 octombrie 1997;

Subliniind faptul că această Declarație Finală confirmă obiectivul statelor membre ale Consiliului Europei de a construi o societate europeană mai liberă, mai tolerantă și mai justă și face apel, de asemenea, la intensificarea luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;

Amintind faptul că în Recomandarea de politică generală nr. 1, ECRI a chemat guvernele statelor membre să colecteze, în acord cu legislația europeană, reglementări și recomandări asupra protecției datelor și protecției intimității, acolo și atunci când este necesar, date care vor permite evaluarea situației și experiențelor grupurilor deosebit de vulnerabile în fața rasismului, xenofobiei, antisemitismului;

Subliniind faptul că datele statistice asupra actelor rasiste și de discriminare și asupra situației grupurilor minoritare, în toate domeniile vieții în societate, sunt indispensabile pentru identificarea problemelor și pentru formularea politicilor;

Convinși că acest tip de date statistice trebuie să fie completate cu date referitoare la atitudini, opinii și percepții;

Considerând în acest sens, că, pe lângă anchetele care au scopul de a cunoaște experiența și percepția rasismului și discriminării de către potențialele victime, pot constitui o sursă inovatoare și valoroasă de informare;

Considerând că rezultatele acestor anchete pot fi folosite în diverse moduri pentru a sublinia problemele și a ameliora situația;

Considerând, de asemenea, că recunoașterea validității experiențelor și percepțiilor potențialelor victime transmit un mesaj important atât populației cât și grupurilor vulnerabile;

Notând că astfel de anchete au fost deja inițiate în unele state membre;

Subliniind faptul că organizațiile de anchetă de acest fel din Europa vor furniza o idee mai detaliată a situației în ceea ce privește rasismul și discriminarea, atât la nivel național cât și la nivel european;

Recomandă guvernelor statelor membre să adopte dispoziții care să asigure organizarea de studii naționale asupra experiențelor și percepției discriminării și rasismului de către potențialele victime, inspirându-se din liniile directoare anexate la prezenta recomandare.

Anexă la recomandarea de politică generală nr. 4 a ECRI

Linii directoare pentru organizarea anchetelor asupra experiențelor și percepției rasismului și discriminării din punctul de vedere al potențialelor victime

I. Obiectivele generale ale acestor anchete

1. Scopul tipului de anchetă menționată în această recomandare este de a crea o imagine a problemelor rasismului și intoleranței din punctul de vedere al victimelor actuale sau potențiale. Această abordare inovatoare presupune realizarea unei anchete în rândul membrilor diverselor grupuri vulnerabile față de actele de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță, cu întrebări care să vizeze obținerea de informații asupra experienței în materie de rasism și discriminare și asupra modului în care sunt percepute diversele aspecte ale societății în care aceștia trăiesc. Datele colectate se referă, așadar, la percepțiile și experiențele membrilor grupurilor vulnerabile. Aceste date pot completa și îmbogăți, prin mai multe date referitoare la incidente rasiste și niveluri de discriminare în diverse domenii și date referitoare la opinii și atitudini ale majorității populației referitoare la grupurile minoritare și problemele de rasism și intoleranță.

II. Organizarea practică a anchetelor

2. Conceperea și derularea acestor tipuri de anchete poate fi încredințată cercetătorilor sau institutelor cu experiență în domeniul rasismului și intoleranței, organismele de cercetare în materie de anchetă asigurând activitatea de teren.
3. Grupurile minoritare alese drept “categorii” pentru anchetă, vor depinde de circumstanțele naționale, și vor putea include, de exemplu, grupuri de imigranți, minorități naționale și/sau alte grupuri vulnerabile.
4. Factorii care trebuie avuți în vedere în cadrul selectării grupurilor alese drept “categorii”, trebuie să includă importanța populației țintă și informațiile deja disponibile în ceea ce privește gradul de discriminare cu care se confruntă fiecare grup (de exemplu, statistici de angajare, informații asupra plângerilor în domeniul discriminării).
5. Poate fi oportună includerea grupurilor de “control” sau “contrast” pentru a se face o comparație de bază: de exemplu poate fi inclus în anchetă un grup minoritar, care în mod obișnuit nu pare a se confrunta cu probleme de discriminare și rasism.
6. Statisticile bune demografice care conțin informații asupra variabilelor cum ar fi locul nașterii, originea etnică, religie, limba maternă, cetățenie, etc., facilitează organizarea unor asemenea anchete. Dacă acest tip de date nu pot fi furnizate trebuie găsite alte mijloace de identificare și de găsire a persoanelor potrivite.
7. Trebuie să se țină cont de faptul că va fi dificil de a intra în contact cu anumite grupuri care pot fi mai expuse rasismului și discriminării – de exemplu imigranții ilegali – în cadrul acestor anchete.

III. Conceperea anchetelor

8. Pe lângă întrebările referitoare la controlul socio-economic și la alte elemente factuale, întrebările anchetei pot aparține următoarelor categorii mari:
 - întrebări referitoare la situații concrete, cum ar fi raporturile cu diverse autorități (de ex. poliția, serviciile de sănătate, serviciile sociale, instituțiile de educație) precum și

cu alte organisme (de ex. bănci, agenții imobiliare) și instituții (de ex. locuri de muncă, restaurante, locuri de recreere, magazine): întrebările se pot referi la cât de des, într-o anumită perioadă de timp, (de ex. anul trecut sau în ultimii cinci ani) persoanele anchetate au fost victimele tratamentelor injuste din cauza apartenenței la un grup minoritar și la ce fel de tratament injust au fost supuse;

- întrebări referitoare la perceperea șanselor de participare pe picior de egalitate la viața din cadrul societății, la sensibilizarea asupra prevederilor specifice stabilite pentru ameliorarea situației grupurilor minoritare și la măsura în care aceste șanse devin realitate (de ex. șansele de reușită școlară și posibilitățile de formare profesională și de angajare).
 - întrebări referitoare la percepții și atitudini: temele tratate pot include, dacă este nevoie, gradul de încredere în instituții, atitudinile față de imigrare sau politicile referitoare la minorități, evaluarea unei țări ca fiind rasistă sau xenofobă, probleme referitoare la religie, atitudini față de alte grupuri, dificultăți în stabilirea de contacte cu populația majoritară, identificarea cu țara gazdă și cu țara de origine, proiecte de a rămâne sau de a se întoarce, unde se simt “mai acasă”, etc. Includerea unor astfel de teme face posibilă relevarea relațiilor interesante dintre gradul de discriminare experimentată și diversele atitudini și percepții.
9. Trebuie menționat faptul că asemenea întrebări generează, în special, date asupra *experiențelor subiective* de discriminare. Cu toate acestea, este oricum dificil să se studieze actele de discriminare obiectiv și “in vivo”, acestea existând în cadrul tuturor aspectelor vieții cotidiene. Rapoartele asupra experiențelor subiective de discriminare reprezintă indicatori valoroși, în special când se confruntă cu alte tipuri de informații cum ar fi statisticile de șomaj, cazierile judiciare, plângerile la tribunal, etc.

IV. Urmările anchetelor

10. După o anumită perioadă de timp, poate fi organizată un control al anchetei în scopul cunoașterii evoluției fenomenului de discriminare și de rasism în timp, sau pentru a include diverse grupuri.
11. Rezultatele anchetei pot fi utilizate în diverse moduri, de ex.: pentru a evidenția domeniile în care trebuie întreprinse măsuri, pentru evaluarea și elaborarea politicilor care țin cont de experiența și preocupările grupurilor interesate, pentru a crește sensibilizarea publicului și pentru a-l face să înțeleagă mai bine problemele de discriminare din punctul de vedere al victimelor, pentru a crește sensibilizarea în rândul celor ce lucrează în domenii specifice asupra felului în care instituțiile și practica acestora (de ex., poliția, cei care angajează, prestatarii de servicii) sunt percepute de grupurile minoritare.

Recomandarea de politică generală nr. 5

Combaterea intoleranței și discriminării față de musulmani

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței:

Reamintind Declarația adoptată de șefii de stat și guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la primul Summit desfășurat la Viena la 8 și 9 octombrie 1993;

Reamintind că Planul de Acțiune privind combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, elaborat ca parte a acestei Declarații, a invitat Comitetul Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței, care are mandatul, printre altele, să elaboreze recomandări de politică generală către statele membre;

Reamintind, de asemenea, Declarația Finală și Planul de Acțiune adoptate de șefii de stat și guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la cel de-al doilea Summit desfășurat la Strasbourg la 10 și 11 octombrie 1997;

Subliniind că această Declarație Finală confirmă scopul statelor membre ale Consiliului Europei de a construi o societate europeană mai liberă, mai tolerantă și mai corectă și că aceasta solicită intensificarea luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;

Reamintind că articolul 9 al Convenției Europene a Drepturilor Omului protejează dreptul la libertatea de gândire, conștiință și religie;

Reamintind, de asemenea, principiul de nediscriminării cuprins în articolul 14 al Convenției Europene a Drepturilor Omului;

Luând în considerare propunerile cuprinse în Recomandarea Nr. 1162 privind contribuția civilizației islamice la cultura europeană, adoptată de Adunarea Parlamentară la 19 septembrie 1991;

Luând notă de concluziile seminarului privind religia și integrarea imigranților, organizat de Comitetul European asupra Migrației la Strasbourg între 24 și 26 noiembrie 1998;

Subliniind că instituțiile care guvernează relațiile dintre stat și religie diferă mult între statele membre ale Consiliului Europei;

Convinsă că într-o societate pluralistă coexistența pașnică a religiilor se bazează pe respectarea egalității și a nediscriminării între religii într-un stat democratic care separă clar legile statului de preceptele religioase;

Reamintind că iudaismul, creștinismul și islamismul s-au influențat reciproc și au influențat civilizația europeană timp de secole și reamintind în acest context contribuția pozitivă a islamismului la dezvoltarea continuă a societăților europene din care face parte integrantă;

Preocupată de semnalele conform cărora intoleranța religioasă față de comunitățile islamice și musulmane este în creștere în țări în care această religie nu este cea a populației majoritare;

Regretând mult că islamismul este câteodată descris incorect pe baza unor stereotipuri ostile prin care această religie este percepută ca o amenințare;

Respingând orice viziune deterministă a islamismului și recunoscând marea diversitate internă care caracterizează practicarea acestei religii;

Ferm convinsă de necesitatea de a combate prejudecățile suferite de comunitățile musulmane și accentuând faptul că aceste prejudecăți se pot manifesta în diverse forme, mai ales prin atitudini generale negative, dar și, la diferite grade, prin acțiuni discriminatorii și prin violență și hărțuiri;

Reamintind că, în pofida semnelor de intoleranță religioasă la care se face referire mai sus, una dintre caracteristicile Europei din ziua de astăzi este tendința către diversitatea credințelor în cadrul societăților pluraliste;

Respingând toate manifestările de extremism religios;

Accentuând faptul că principiul unei societăți multiconfesionale și multiculturale merge mână în mână cu dorința religiilor de a coexista în cadrul societății din care fac parte;

recomandă guvernelor statelor membre, unde s-au stabilit comunități de musulmani care trăiesc ca minoritate în țara lor:

- să se asigure că nu sunt discriminate comunitățile de musulmani în ceea ce privește maniera de organizare și practicare a religiei;
- să impună sancțiunile corespunzătoare în cazul discriminării pe motive religioase, în conformitate cu contextul național;
- să ia măsurile necesare pentru a se asigura că libertatea practicii religioase este garantată pe deplin; în acest context trebuie să se acorde o atenție deosebită înlăturării obstacolelor juridice sau administrative inutile, atât pentru construirea unui număr suficient de locuri de rugăciune pentru practicarea islamismului cât și pentru riturile sale funerale;
- să se asigure că instituțiile publice sunt conștiente de necesitatea elaborării unor dispoziții care să corespundă în practica de zi cu zi cerințelor culturale și altor cerințe legitime care decurg din caracterul multiconfesional al societății;
- să verifice dacă există discriminare pe motive religioase în ceea ce privește obținerea cetățeniei și, dacă da, să ia măsurile necesare pentru a opri acest lucru;
- să ia măsurile necesare pentru a elimina orice manifestare de discriminare pe motive religioase în ceea ce privește accesul la educație;
- să ia măsuri, inclusiv legislative dacă este necesar, pentru a combate discriminarea religioasă în ceea ce privește accesul la locurile de muncă și din cadrul procesului muncii;
- să încurajeze angajatorii să elaboreze și să implementeze "coduri de conduită" pentru a combate discriminarea religioasă în ceea ce privește accesul la locurile de muncă și din cadrul lor și, unde este cazul, să încerce să realizeze locuri de muncă reprezentative pentru diversitatea societății în cauză;
- să verifice dacă membrii comunităților musulmane suferă de discriminare ca urmare a excluderii sociale, și, dacă da, să ia toate măsurile necesare pentru a combate aceste fenomene;
- să acorde o atenție deosebită situației femeilor musulmane, care pot suferi atât din cauza discriminării femeilor în general cât și din cauza discriminării musulmanilor;
- să se asigure că programele din școli și din învățământul superior – mai ales în domeniul predării istoriei - nu prezintă interpretări distorsionate ale istoriei culturale și religioase și nu bazează descrierea islamismului pe percepții de ostilitate și amenințare;
- să se asigure că predarea religiei în școli respectă pluralismul cultural și să asigure pregătirea profesorilor în acest sens;
- să încurajeze dialogul cu comunitățile musulmane în ceea ce privește modalitățile de a facilita selectarea și pregătirea imamilor care cunosc societatea în care vor munci și care să aibă, dacă se poate, o anumită experiență în cadrul societății;
- să sprijine dialogul voluntar la nivel local și național pentru a sensibiliza populația din acele zone pentru a evita conflictul cultural și social;

-
- să încurajeze profesioniștii din domeniul comunicării, în special din sectorul mass-media și publicitar să reflecteze asupra imaginii pe care o transmit despre comunitățile musulmane și islamice și asupra responsabilității pe care o au în acest sens, de a nu vehicula prejudecăți și informații părtinitoare;
 - să asigure monitorizarea și evaluarea eficienței tuturor măsurilor luate cu scopul de a combate intoleranța și discriminarea față de musulmani.

Recomandarea de politică generală nr. 6

Combaterea diseminării materialelor rasiste, xenofobe și antisemite prin Internet

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței:

Amintind Declarația adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la primul Summit care a avut loc la Viena în 8-9 octombrie 1993;

Amintind faptul că Planul de acțiune cu privire la combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, ca parte componentă a acestei Declarații, a invitat Comitetul Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței având ca mandat, inter alia, să formuleze recomandări de politică generală către statele membre;

Amintind, de asemenea, Declarația finală și Planul de acțiune adoptat de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la cel de-al doilea Summit care a avut loc la Strasbourg la 10-11 octombrie 1997;

Amintind articolul 4 al Convenției internaționale privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială;

Amintind Recomandarea Nr. R(92)19 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind jocurile video care au un conținut rasist și Recomandarea Nr. R(97)20 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind "Discursul de ură";

Amintind faptul că în Recomandarea de politică generală nr. 1, ECRI a chemat guvernele statelor membre ale Consiliului Europei să adopte măsuri prin care dreptul național penal, civil și administrativ să combată în mod expres și specific, rasismul, xenofobia, antisemitismul și intoleranța;

Subliniind, în aceeași recomandare, că ECRI a cerut ca măsurile sus-menționate să prevadă, în special, că formele de exprimare orală, scrisă, audiovizuală și alte forme de exprimare, inclusiv media electronică, care incită la ură, discriminare sau violență împotriva grupurilor rasiale, etnice, naționale sau religioase sau împotriva membrilor acestora, pe motiv că aceștia aparțin unui asemenea grup, sunt considerate din punct de vedere juridic, ca infracțiuni penale, care includ, de asemenea, producerea, distribuirea și depozitarea în vederea distribuirii materialului în cauză;

Ținând cont în totalitate de Concluziile generale ale Conferinței europene împotriva rasismului de la Strasbourg din 11-13 octombrie 2000, care reprezintă contribuția regională europeană la Conferința mondială împotriva rasismului, discriminării rasiale, xenofobiei și intoleranței care s-a asociat, și care va avea loc în perioada 31 august – 7 septembrie 2001, la Durban în Africa de Sud;

Luând în considerare faptul că această Conferință europeană împotriva rasismului a cerut statelor participante să depună toate eforturile pentru a urmări în justiție pe cei responsabili și complicii acestora pentru incitare la ură rasială pe Internet;

Salutând faptul că, în Declarația politică, adoptată la 13 octombrie 2000 la încheierea sesiunii Conferinței europene, statele membre ale Consiliului Europei s-au angajat să combată toate formele de exprimare care incită la ură rasială și să ia măsuri împotriva diseminării unor astfel de materiale în general în media și în particular pe Internet;

Ținând cont de acțiunile și inițiativele luate în acest domeniu de Națiunile Unite, OSCE, Consiliul Europei și Uniunea Europeană;

Salutând progresele făcute de Consiliul Europei pentru suprimarea criminalității cibernetice, în special activitatea de elaborare a proiectului Convenției cu privire la criminalitatea cibernetică și sperând într-o finalizare promptă a acestui prim instrument internațional privind interzicerea criminalității cibernetice;

Regretând totodată că, pentru moment, proiectul Convenției nu include prevederi referitoare la infracțiunile rasiste, xenofobe și antisemite comise prin intermediul Internet-ului;

Conștientă de contribuția pozitivă pe care Internetul o poate avea în combaterea rasismului și intoleranței la scară mondială;

Recunoscând faptul că Internetul oferă căi fără precedent de înlesnire a comunicării peste frontiere a informațiilor privind problemele protecției drepturilor omului în corelare cu lupta împotriva discriminării;

Punând accentul pe faptul că, utilizarea Internetului în scopul stabilirii rețelelor de educație și sensibilizării față de combaterea rasismului și intoleranței, este o practică bună care ar trebui susținută și dezvoltată;

Profund preocupată de faptul că Internetul este, de asemenea, folosit pentru difuzarea de materiale rasiste, xenofobe și antisemite de către indivizi și grupuri în scopul de a incita la intoleranță sau ură rasială și etnică;

Convinsă de determinarea statelor membre ale Consiliului Europei de a combate fenomenele de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță care distrug democrația și, în acest fel, de a acționa eficient împotriva utilizării Internetului în scopuri rasiste, xenofobe și antisemite;

Conștientă că Internetul, prin caracteristicile proprii, necesită soluții la nivel internațional și deci, o dorință din partea tuturor statelor de a combate incitarea la ură rasială, permițând să prevaleze principiul fundamental de respectare a demnității umane;

Recomandă guvernelor statelor membre:

- includerea problematicii combaterii rasismului, xenofobiei și antisemitismului în toate activitățile, curente și viitoare, la nivel internațional în scopul suprimării conținutului ilegal din Internet;
- să reflecte, în acest context, asupra pregătirii unui protocol specific la viitoarea Convenție asupra criminalității cibernetice pentru a combate infracțiunile rasiste, xenofobe și antisemite comise prin intermediul Internetului;
- să întreprindă măsurile necesare pentru a consolida cooperarea internațională și asistența reciprocă între autoritățile judiciare și din cadrul poliției din întreaga lume, pentru a acționa mai eficient împotriva diseminării materialelor rasiste, xenofobe și antisemite prin intermediul Internetului;
- să asigure ca legislația națională relevantă să se aplice și infracțiunilor rasiste, xenofobe și antisemite comise prin intermediul Internetului și să urmărească în justiție pe cei responsabili de astfel de ofense;
- să ia măsuri susținute pentru pregătirea autorităților judiciare și din cadrul poliției în ceea ce privește problema diseminării materialelor rasiste, xenofobe și antisemite prin intermediul Internetului;
- să reflecteze, în acest context, la înființarea unui organism național consultativ care ar putea să acționeze ca un centru permanent de monitorizare, ca organism de mediere și ca partener în pregătirea codurilor de conduită;
- să susțină inițiativele antirasiste existente pe Internet precum și dezvoltarea unor noi situri dedicate luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;

-
- să clarifice, în funcție de rolul tehnic al fiecăruia, responsabilitatea gazdei, a furnizorului și a editorilor site-ului ca urmare a diseminării mesajelor rasiste, xenofobe și antisemite;
 - să susțină măsurile de reglementare ale industriei Internetului pentru combaterea rasismului, xenofobiei și antisemitismului în rețea, cum ar fi: liniile fierbinți antirasiste, codurile de conduită și soft-urile de filtrare și de încurajare a cercetărilor în acest domeniu;
 - să sensibilizeze marele public asupra problemei diseminării materialelor rasiste, xenofobe și antisemite prin intermediul Internetului, acordând o atenție specială educației publicului tânăr utilizator al Internetului, în special copiilor, făcându-i conștienți de faptul că se pot confrunța cu site-uri rasiste, xenofobe și antisemite și de pericolele potențiale inerente.

Recomandarea de politică generală nr. 7

Privind legislația națională referitoare la combaterea rasismului și a discriminării rasiale

Comisia europeană împotriva rasismului și intoleranței (ECRI):

Reamintind Declarația adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei cu ocazia primului lor Summit care a avut loc la Viena, la 8-9 octombrie 1993;

Reamintind faptul că Planul de acțiune privind combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței definit în cadrul acestei Declarații a invitat Comitetul Miniștrilor să înființeze Comisia europeană împotriva rasismului și intoleranței având ca mandat, printre altele, formularea recomandărilor de politică generală către statele membre;

Reamintind, de asemenea, Declarația finală și Planul de acțiune adoptat de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei cu ocazia celui de-al doilea Summit care a avut loc la Strasbourg, la 10-11 octombrie 1997;

Reamintind faptul că articolul 1 al Declarației universale a drepturilor omului proclamă că toate ființele umane se nasc libere și egale în ce privește demnitatea și drepturile lor;

Având în vedere Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială;

Având în vedere Convenția nr. 111 a Organizației Internaționale a Muncii referitoare la discriminare (ocuparea forței de muncă și profesia);

Având în vedere articolul 14 al Convenției europene a drepturilor omului;

Având în vedere Protocolul nr. 12 al Convenției europene a drepturilor omului, care conține o clauză generală de interdicere a discriminării;

Având în vedere jurisprudența Curții europene a drepturilor omului;

Ținând cont de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene;

Ținând cont de Directiva 2000/43/CE a Consiliului Uniunii Europene referitoare la punerea în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane indiferent de rasă și origine etnică și de Directiva 2000/78/CE a Consiliului Uniunii Europene care stabilește cadrul general în favoarea egalității de tratament în domeniul ocupării forței de muncă și al ocupațiilor;

Ținând cont de Convenția privind prevenirea și reprimarea genocidului;

Reamintind recomandarea de politică generală nr. 1 a ECRI privind combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței și recomandarea de politică generală nr. 2 a ECRI privind organismele specializate în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național;

Subliniind că în rapoartele sale de la țară la țară, ECRI recomandă periodic statelor membre să adopte măsuri legislative eficiente care să vizeze combaterea rasismului și a discriminării rasiale;

Reamintind că în Declarația politică adoptată la 13 octombrie 2000 cu ocazia sesiunii de închidere a Conferinței europene împotriva rasismului, guvernele statelor membre ale Consiliului Europei s-au angajat să adopte și să pună în aplicare, dacă este necesar, o legislație națională și măsuri administrative care se opun în mod expres și specific rasismului și interzic discriminarea rasială în toate domeniile vieții publice;

Reamintind, de asemenea, Declarația și Programul de acțiune adoptat de Conferința mondială împotriva rasismului, discriminării rasiale, xenofobiei și a intoleranței care îi este asociată, care a avut loc la Durban, Africa de Sud, de la 31 august la 8 septembrie 2001;

Conștientă că nu este suficientă doar legislația pentru a elimina rasismul și discriminarea rasială, dar convinsă că legislația este esențială în combaterea rasismului și discriminării rasiale;

Subliniind importanța primordială a măsurilor juridice adecvate combaterii eficiente a rasismului și a discriminării rasiale într-o manieră care să descurajeze și, în măsura posibilului, să fie satisfăcătoare din punctul de vedere al victimei;

Convinsă că acțiunea statului legislator împotriva rasismului și a discriminării rasiale are, de asemenea, o funcție educativă în cadrul societății, transmițând un mesaj puternic conform căruia nici o tentativă de legitimare a rasismului și a discriminării rasiale nu va fi tolerată într-un stat de drept;

Dorind, alături de alte eforturi întreprinse la nivel internațional și european, să asiste statele membre în lupta lor împotriva rasismului și a discriminării rasiale, prezentând într-o manieră succintă și precisă componentele cheie care trebuie incluse într-o legislație națională adecvată;

Recomandă guvernelor statelor membre:

- a. să adopte o legislație împotriva rasismului și a discriminării rasiale, în eventualitatea în care o asemenea legislație nu există încă sau este incompletă;
- b. să se asigure că aceste componente-cheie prezentate mai jos sunt integrate într-o asemenea legislație.

Componentele-cheie ale legislației naționale referitoare la lupta împotriva rasismului și a discriminării rasiale

I. Definiții

1. În sensul prezentei Recomandări, se înțelege prin:
 - a) “rasism” credința că un motiv precum rasa^{*}, culoarea, limba, religia, naționalitatea sau originea națională sau etnică justifică desconsiderarea unei persoane sau a unui grup de persoane sau justifică noțiunea de superioritate a unei persoane sau a unui grup de persoane.
 - b) “discriminarea rasială directă” orice tratament diferențiat bazat pe rasă, culoare, limbă, religie, naționalitate sau origine națională sau etnică care nu are o justificare obiectivă și rezonabilă. Tratatamentul diferențiat nu are o justificare obiectivă și rezonabilă dacă acesta nu urmărește un scop legitim sau dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul vizat.
 - c) “discriminarea rasială indirectă” cazul în care un factor aparent neutru cum ar fi: o dispoziție, un criteriu sau o practică nu poate fi respectat la fel de ușor de persoane sau dezavantajează persoane ce aparțin unui grup care se distinge pe bază de rasă, culoare, limbă, religie, naționalitate sau origine națională sau etnică, cu excepția cazului în care acel factor are o justificare obiectivă și rezonabilă. Acesta din urmă ar fi cazul în care se urmărește un scop legitim și în care există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul vizat.

II. Dreptul constituțional

2. Constituția trebuie să consacre principiul egalității de tratament, angajamentul statului de a promova egalitatea și dreptul persoanelor de a nu fi discriminate pe bază de rasă, culoare, limbă, religie, naționalitate sau origine națională sau etnică. Constituția poate dispune să fie prevăzute prin lege excepții de la principiul egalității de tratament, dar cu condiția: ca acestea să nu constituie discriminări.
3. Constituția trebuie să prevadă că exercitarea libertății de exprimare, reuniune sau exprimare poate fi limitată în scopul combaterii rasismului. Astfel de restricții trebuie să fie conforme cu prevederile Convenției europene a drepturilor omului.

III. Dreptul civil și administrativ

4. Legea trebuie să definească în mod clar și să interzică discriminarea rasială directă și indirectă.
5. Legea trebuie să prevadă că interzicerea discriminării rasiale nu împiedică menținerea sau adoptarea de măsuri speciale temporare destinate prevenirii sau compensării dezavantajelor suferite de persoanele diferențiate pe baza motivelor enumerate în paragraful 1 b) (mai jos: motive enumerate) sau destinate facilitării unei participări depline în toate domeniile vieții sociale. Aceste măsuri nu trebuie menținute după ce obiectivele vizate au fost atinse.

* Având în vedere că toate ființele umane aparțin aceleiași specii, ECRI nu este de acord cu teoria bazată pe existența diferitelor “rase”. Totuși, în această Recomandare, ECRI utilizează acest termen pentru a se asigura că acele persoane care sunt în mod general și eronat percepute ca aparținând unei “alte rase” beneficiază de protecția pe care o prevede legislația.

6. Legea trebuie să prevadă că următoarele acte sunt considerate, printre altele, ca forme de discriminare: segregarea, discriminarea prin asociere, intențiile anunțate de discriminare, instruirea altei persoane să discrimineze, incitarea altei persoane să discrimineze, ajutarea altei persoane să discrimineze.
7. Legea trebuie să prevadă că interdicția discriminării se aplică tuturor autorităților publice cât și tuturor persoanelor fizice sau juridice, atât din sectorul public, cât și din cel privat, în toate domeniile, în special: în domeniul muncii, în afilierea la organizații profesionale, în educație, formare, în domeniul locuințelor, sănătății, protecției sociale, bunurilor și serviciilor la dispoziția publicului și locurilor deschise publicului, în exercitarea unei activități economice, în serviciile publice.
8. Legea trebuie să prevadă obligațiunea autorităților publice de a prevedea egalitatea și de a preveni discriminarea în exercitarea funcțiilor lor.
9. Legea trebuie să impună autorităților publice să vegheze ca părțile cărora le atribuie piețe, împrumuturi, donații sau alte beneficii respectă și promovează o politică de nediscriminare. În special, legea trebuie să dispună ca autoritatea publică să condiționeze acordarea de piețe, împrumuturi, donații sau alte beneficii de respectarea și promovarea unei politici de nediscriminare de către cealaltă parte. Legea trebuie să prevadă că violarea acestor condiții poate genera rezilierea contractului, donației sau a altor beneficii.
10. Legea trebuie să garanteze existența procedurilor judiciare și/sau administrative, inclusiv a procedurilor de conciliere, care să fie ușor accesibile tuturor victimelor discriminării. În caz de urgență, trebuie să fie puse la dispoziție proceduri de urgență care să conducă la decizii provizorii pentru victimele discriminării.
11. Legea trebuie să prevadă că în cazul în care o persoană care se consideră victima unui act discriminatoriu, a stabilit la tribunal sau în fața oricărei alte autorități competente, fapte care permit să se presupună că a avut loc o discriminare directă sau indirectă, părții acuzate îi revine să dovedească că nu a avut loc nici o discriminare.
12. Legea trebuie să prevadă sancțiuni eficiente, proporționale și descurajante pentru cazurile de discriminare. Aceste sancțiuni trebuie să includă plata unor compensații atât pentru daunele materiale cât și cele morale aduse victimelor.
13. Legea trebuie să prevadă instrumentele juridice necesare pentru a supune legile, regulamentele și dispozițiile administrative adoptate la nivel național și local unui permanent control privind conformitatea cu interzicerea discriminării. Legile, regulamentele și dispozițiile administrative care nu sunt în conformitate cu interzicerea discriminării trebuie să fie modificate sau abrogate.
14. Legea trebuie să prevadă ca dispozițiile discriminatoare care figurează în contractele sau acordurile individuale sau colective, regulamentele interioare ale întreprinderilor, regulile care guvernează asociațiile cu scop lucrativ sau nelucrativ și regulile aplicabile profesiilor independente și organizațiilor de muncitori și de patroni, să fie modificate sau declarate nule și neavenite.
15. Legea trebuie să prevadă că hărțuirea pe baza unuia dintre motivele enumerate este interzisă.
16. Legea trebuie să prevadă obligația de a suprima finanțarea publică a organizațiilor care promovează rasismul. În cazul în care există un sistem de finanțare publică a partidelor politice, această obligațiune presupune suprimarea finanțării publice a partidelor politice care promovează rasismul.
17. Legea trebuie să prevadă posibilitatea de dizolvare a organizațiilor care promovează rasismul.

IV. Dreptul penal

18. Legea trebuie să instituie ca infracțiuni penale următoarele comportamente, dacă acestea sunt comise intenționat:
 - a) incitarea publică la violență, ură sau discriminare,
 - b) insultele sau defăimarea publică sau
 - c) amenințările împotriva unei persoane sau a unui ansamblu de persoane, având la bază rasa, culoarea, limba, religia, naționalitatea sau originea lor națională sau etnică;
 - d) exprimarea publică, cu un scop rasist, a unei ideologii care afirmă superioritatea sau care calomniază sau denigrează un ansamblu de persoane pe motivul rasei, culorii, limbii, religiei, naționalității sau originii lui naționale sau etnice;
 - e) negarea, minimizarea brutală, justificarea sau discursul public, cu un scop rasist, a genocidului, a crimelor împotriva umanității sau a crimelor de război;
 - f) difuzarea sau distribuția publică, producerea sau stocarea în vederea difuzării sau distribuiri publice, cu un scop rasist, a înscrisurilor, imaginilor sau a altor materiale care conțin manifestările vizate în paragrafele 18 a), b), c), d) și e);
 - g) crearea sau conducerea unui grup care promovează rasismul, sprijinirea aceluși grup sau participarea la activitățile acestuia cu scopul de a contribui la infracțiunile vizate la paragrafele 18 a), b), c), d), e) și f);
 - h) discriminarea rasială în exercitarea unei funcții sau a unei profesii.
19. Legea trebuie să instituie genocidul ca infracțiune penală.
20. Legea trebuie să dispună că incitarea, complicitatea, sau tentativa intenționată trebuie pedepsite în cazul infracțiunilor prevăzute la paragrafele 18 și 19.
21. Legea trebuie să prevadă că pentru toate infracțiunile neprecizate în paragrafele 18 și 19, motivația rasistă constituie o circumstanță agravantă.
22. Legea trebuie să prevadă că persoanele juridice sunt responsabile din punct de vedere penal pentru infracțiunile vizate la paragrafele 18, 19, 20 și 21.
23. Legea trebuie să prevadă sancțiuni eficiente, proporționale și descurajante pentru infracțiunile vizate la paragrafele 18, 19, 20 și 21. Ea trebuie să prevadă, de asemenea, sancțiuni auxiliare sau alternative.

V. Dispoziții comune

24. Legea trebuie să instituie un organism specializat independent care să combată rasismul și discriminarea rasială la nivel național (mai jos: organisme naționale specializate). Legea trebuie să prevadă printre competențele conferite unui asemenea organism național specializat: asistența victimelor, puterea de a conduce anchete, dreptul de a acționa în justiție și de a interveni în procedurile judiciare, monitorizarea legislației și dreptul de a acorda consultanță puterii legislative și executive, sensibilizarea populației față de problemele rasismului și a discriminării rasiale și promovarea politicilor și practicilor care vizează asigurarea egalității de tratament.
25. Legea trebuie să dispună ca organizațiile cum ar fi: asociațiile, sindicatele și alte entități juridice care, conform legislației lor naționale, au un interes legitim să combată rasismul și discriminarea rasială să poată intenta acțiuni civile, să poată interveni pe plan administrativ sau să poată depune plângeri penale chiar dacă nu se invocă o anumită victimă. În cazul în care se invocă o anumită victimă, trebuie obținut consimțământul acesteia.

26. Legea trebuie să garanteze asistența judiciară gratuită și, dacă este cazul, un avocat din oficiu pentru victimele care doresc să intenteze un proces în calitate de solicitanți sau reclamânți și nu au mijloace suficiente. Dacă este necesar, trebuie prevăzut un traducător gratuit.
27. Legea trebuie să protejeze împotriva oricăror măsuri de răzbunare persoanele care se plâng că au fost victimele infracțiunilor rasiale sau a discriminării rasiale, persoanele care denunță astfel de acte sau persoanele care furnizează probe.
28. Legea trebuie să prevadă ca unul sau mai multe organisme independente să fie competente să investigheze pretinsele acte de discriminare comise de membrii poliției, vămilor, armatei și de personalul închisorilor.

Expunere de Motive referitoare la Recomandarea de politică generală nr. 7 a ECRI privind legislația națională de combatere a rasismului și a discriminării rasiale

Introducere

1. Prezenta recomandare de politică generală (în continuare: Recomandarea) se concentrează asupra elementelor-cheie ale unei legislații naționale de combatere a rasismului și a discriminării rasiale. Deși ECRI este conștientă că numai mijloacele juridice singure nu sunt suficiente pentru a duce la bun sfârșit această luptă, ea crede că este necesară o legislație națională împotriva rasismului și discriminării rasiale pentru combaterea eficientă a acestor fenomene.
2. În cadrul analizei fiecărei țări după țară, ECRI recomandă periodic statelor membre ale Consiliului Europei adoptarea unor măsuri juridice eficiente care să lupte pentru combaterea rasismului și a discriminării rasiale. Recomandarea urmărește să ofere o imagine de ansamblu asupra acestor măsuri, să clarifice și să completeze recomandările formulate în acest scop de ECRI în rapoartele fiecărei țări. Recomandarea urmărește, de asemenea, să reflecte principiile generale conținute în instrumentele internaționale menționate în preambul.
3. ECRI consideră că o legislație adecvată de combatere a rasismului și a discriminării rasiale trebuie să includă dispoziții din toate ramurile dreptului, și anume dreptul constituțional, dreptul civil și administrativ și dreptul penal. Numai o astfel de abordare integrată permite statelor membre să abordeze aceste probleme într-o manieră exhaustivă, eficientă și satisfăcătoare din punct de vedere al victimei. În domeniul combaterii rasismului și a discriminării rasiale, dreptul civil și administrativ oferă deseori mijloace juridice suplimentare, care pot facilita victimelor recursul în justiție. Dreptul penal conferă un efect simbolic care permite conștientizarea de către societate a gravității rasismului și a discriminării rasiale și are un efect convingător puternic, cu o condiție: să fie aplicat eficient. ECRI a luat în considerare această complementaritate a posibilităților oferite de diferitele ramuri ale dreptului. În ce privește, în special, lupta împotriva discriminării rasiale, ECRI recomandă statelor membre ale Consiliului Europei să adopte dispoziții de drept constituțional, civil și administrativ și, în anumite cazuri, să adopte și dispoziții de drept penal.
4. Măsurile juridice necesare combaterii rasismului și a discriminării rasiale la nivel național sunt prezentate sub forma componentelor-cheie care ar trebui să figureze în legislația națională a statelor membre. ECRI subliniază că măsurile recomandate de ea sunt compatibile cu diferitele sisteme juridice, atât cel al dreptului cutumiar cât și al dreptului continental sau al celui mixt. Mai mult, componentele pe care ECRI le consideră esențiale pentru a constitui cadrul juridic eficient împotriva rasismului și a discriminării rasiale pot fi adaptate la condițiile specifice fiecărei țări, putând constitui obiectul unei singure legi speciale sau putând fi repartizate în diferite sectoare ale legislației naționale (dreptul civil, administrativ și cel penal). Mai mult, aceste componente cheie pot fi inserate într-o legislație mai largă care înglobează lupta împotriva rasismului și a discriminării rasiale. De exemplu, adoptând măsuri juridice împotriva discriminării, statele membre pot interzice alături de discriminările rasiale și alte forme de discriminare, cum ar fi discriminarea bazată pe sex, orientare sexuală, dizabilitate, opinii politice sau orice alte opinii, origine socială, avere, naștere sau pe orice altă bază. În sfârșit, în numeroase domenii, statele membre pot aplica direct regulile generale, de aceea nu mai este necesară tratarea acestor probleme în Recomandare. De exemplu, aceasta este situația în dreptul civil a răspunderii multiple, a răspunderii pentru fapta altuia și a sta-

bilirii pagubelor, în dreptul penal a condițiilor de responsabilitate și a structurii pedepselor, în problemele de procedură a organizării și competenței tribunalelor.

5. În toate cazurile, aceste componente cheie nu formează decât un standard minim, ceea ce semnifică faptul că ele sunt compatibile cu toate dispozițiile juridice mai protectoare adoptate sau care vor fi adoptate de un stat membru și că ele nu pot în nici un caz justifica o regresivitate față de nivelul de protecție împotriva rasismului și a discriminării rasiale deja garantat de un stat membru.

I. Definiții

Paragraful 1 al Recomandării

6. În Recomandare, termenul de “rasism” trebuie înțeles într-un sens larg, incluzând fenomene cum ar fi: xenofobia, antisemitismul și intoleranța. În ce privește motivele enumerate în definițiile rasismului și ale discriminării rasiale directe și indirecte (paragraful 1 al Recomandării), Recomandarea vizează, în afara motivelor generale prevăzute de instrumentele juridice relevante pentru combaterea rasismului și a discriminării rasiale, cum ar fi rasa, culoarea și originea națională sau etnică și alte motive ca limba, religia și naționalitatea*. Incluzerea acestor motive în definițiile rasismului și a discriminării rasiale se bazează pe mandatul ECRI care constă în combaterea rasismului, antisemitismului, xenofobiei și intoleranței. ECRI consideră că aceste concepte, care evoluează în timp, înglobează astăzi manifestări care vizează persoane sau grupuri de persoane pe motivul, în special, al rasei, culorii, limbii, religiei, naționalității lor sau al originii lor naționale sau etnice. În consecință, expresiile de “rasism” și “discriminare rasială” utilizate în Recomandare înglobează toate fenomenele acoperite de mandatul ECRI. Originea națională este uneori interpretată ca incluzând conceptul de naționalitate. Totodată, pentru a se asigura că acest concept este într-adevăr acoperit, el este inclus în mod expres în lista de motive alături de originea națională. Utilizarea expresiei “motiv precum” în definițiile rasismului și ale discriminării rasiale directe și indirecte stabilește o listă deschisă de motive și permite astfel adaptarea ei la evoluția societății. Totodată, în dreptul penal, această listă poate fi exhaustivă pentru a respecta principiul de prezizibilitate care guvernează această ramură a dreptului.
7. Contrar definiției discriminării rasiale (paragrafele 1 b) și c) ale Recomandării), care trebuie inserată în lege, cea a rasismului este dată numai în sensul Recomandării, statele membre putând defini sau nu rasismul în cadrul legii. În cazul în care decid să o facă, ele pot să adopte în dreptul penal o definiție mai precisă decât cea prevăzută la paragraful 1 a), pentru a răspunde principiilor fundamentale aplicabile acestei ramuri a dreptului. Pentru a avea loc fenomenul de rasism nu este necesar ca unul sau mai multe motive enumerate să constituie singurul factor sau factorul determinant care să conducă la dispreț sau la ideea de superioritate. Este suficient ca aceste motive să constituie unul dintre factorii care conduc la dispreț sau la ideea de superioritate.
8. Definițiile de discriminare rasială directă și indirectă conținute în paragrafele 1 b) și c) ale Recomandării se inspiră din cele conținute în Directiva 2000/43/CE a Consiliului Uniunii Europene referitoare la aplicarea principiului egalității de tratament a persoanelor, indiferent de rasă sau origine etnică și în Directiva 2000/78/CE a Consiliului Uniunii Europene referitoare la crearea unui cadru general în favoarea egalității de tratament în materie de angajare și muncă, cât și în jurisprudența Curții europene a drepturilor omului. Conform acestei jurisprudențe, o diferență de tratament constituie o discriminare și ea nu poate avea o justificare

* ECRI înțelege termenul de “naționalitate” în sensul definiției articolului 2 a). al Convenției europene cu privire la naționalitate: <<“naționalitatea” înseamnă legătura juridică între o persoană și un stat și nu indică originea etnică a persoanei>>.

obiectivă și rezonabilă. Acest principiu se aplică diferențelor de tratament fondate pe oricare dintre motivele enumerate în definiția discriminării rasiale. Totuși, o diferență de tratament bazată pe rasă, culoare sau origine etnică poate avea o justificare obiectivă și rezonabilă, dar numai într-un număr extrem de limitat de cazuri. De exemplu, în domeniul ocupării forței de muncă atunci când culoarea constituie o exigență profesională esențială și determinată pe motivul naturii unei activități profesionale sau a condițiilor de exercitare a acesteia, o diferență de tratament fondată pe acest motiv ar putea avea o justificare obiectivă și rezonabilă. Într-o manieră mai generală, noțiunea de justificare obiectivă și rezonabilă trebuie interpretată într-un mod cât mai strict posibil în toate cazurile de diferențe de tratament fondate pe unul dintre motivele enumerate.

II. Dreptul constituțional

9. În cadrul Recomandării, termenul de “constituție” trebuie înțeles într-un sens larg, cuprinzând în special legile fundamentale și regulile de bază scrise și nescrise. La paragrafele 2 și 3, Recomandarea prevede anumite principii care trebuie să figureze în constituție. Aceste principii trebuie să fie aplicate prin intermediul legilor și al regulamentelor țării.

Paragraful 2 al Recomandării

10. În paragraful 2, Recomandarea acordă posibilitatea prevederii în cadrul legii a excepțiilor la principiul egalității de tratament, cu o condiție: ca acestea să nu constituie o discriminare. Conform definiției discriminării propuse în paragrafele 1 b) și c) ale Recomandării, excepțiile, pentru ca această condiție să fie îndeplinită, trebuie să aibă o justificare obiectivă și rezonabilă. Acest principiu se aplică tuturor excepțiilor, inclusiv celor care stabilesc o diferență de tratament pe motivul naționalității.

Paragraful 3 al Recomandării

11. Conform paragrafului 3 al Recomandării, constituția trebuie să prevadă că exercitarea libertății de exprimare, de reuniune și de asociere poate fi limitată în scopul combaterii rasismului. În articolele 10 (2) și 11 (2), Convenția Europeană a Drepturilor Omului, enumeră scopurile care pot justifica restrângerea acestor libertăți. Deși lupta împotriva rasismului nu este menționată ca unul dintre scopuri, Curtea europeană a drepturilor omului prin jurisprudența ei o consideră inclusă. În conformitate cu articolele Convenției precizate mai sus, aceste restricții trebuie prevăzute de lege și constituie una dintre măsurile necesare într-o societate democratică.

III. Dreptul civil și administrativ

Paragraful 4 al Recomandării

12. Recomandarea prevede în paragraful 4 că legea trebuie să definească în mod clar și să interzică discriminarea rasială directă și indirectă. Ea propune definiții ale discriminării rasiale directe și indirecte în paragraful 1 b) și c). Expresia “diferența de tratament” trebuie înțeleasă într-un sens larg, incluzând orice distincție, excluziune, restricție, preferință sau omisiune, indiferent că este în trecut, prezent sau potențială. Termenul de “motiv” trebuie să includă atât motivul real cât și motivul presupus. De exemplu, dacă o persoană este supusă unui tratament defavorabil fondat pe supoziția că ea este musulmană, deși în realitate ea nu este, acest tratament va constitui totuși o discriminare bazată pe religie.
13. Acțiunile discriminatorii sunt rareori fondate numai pe unul sau mai multe dintre motivele enumerate, ci mai curând pe o combinație a acestora cu alți factori. Pentru a apărea discriminarea, este suficient deci, ca unul dintre motivele enumerate să constituie unul dintre fac-

torii ce conduc la diferența de tratament. De aceea utilizarea expresiilor restrictive, precum "diferența de tratament bazată *numai sau exclusiv* pe motive ca ..." trebuie evitată.

Paragraful 5 al Recomandării

14. În paragraful 5, Recomandarea prevede posibilitatea unor măsuri speciale temporare destinate prevenirii sau compensării dezavantajelor suferite de persoanele diferențiate pe baza motivelor enumerate sau destinate facilitării deplinei lor participări în toate domeniile. Exemple de măsuri speciale temporare destinate prevenirii sau compensării dezavantajelor legate de motivele enumerate: proprietarul unei fabrici care nu are angajați de culoare în conducerea fabricii dar are mulți angajați de culoare la liniile de asamblare poate organiza o instruire pentru muncitorii de culoare care doresc să promoveze. Un exemplu de măsuri speciale temporare destinate facilitării unei depline participări, în toate domeniile, a persoanelor diferențiate pe baza celor enumerate: poliția poate organiza o campanie de recrutare pentru a încuraja aplicarea în mod special a membrilor unui anumit grup etnic care este puțin reprezentat în cadrul poliției.

Paragraful 6 al Recomandării

15. Recomandarea menționează în mod special în paragraful 6, anumite acte care trebuie considerate de lege ca forme de discriminare. În teorie, aplicarea principiilor generale ale dreptului și definiția discriminării permit acoperirea acestor acte. Totuși, practica arată că aceste acte tind deseori să fie neglijate sau excluse din câmpul de aplicare al legislației. Pentru eficiență, poate fi util să se prevadă în mod expres în cadrul legii că aceste acte sunt considerate forme de discriminare.
16. Printre actele pe care Recomandarea le menționează în special ca forme de discriminare, următoarele merită o scurtă explicație:
- Segregarea este actul prin care o persoană (fizică sau juridică) separă alte persoane pe baza unuia dintre motivele enumerate, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, în conformitate cu definiția propusă a discriminării. În consecință, actul voluntar al unei persoane de a se separa de alte persoane pe baza unuia dintre motivele enumerate, nu constituie o segregare.
 - Discriminarea prin asociere apare când o persoană este discriminată pe motivul asocierii sale sau pe motivul contactelor cu una sau mai multe persoane diferențiate pe baza unuia dintre motivele enumerate. Acesta ar fi cazul, de exemplu, al refuzării angajării unei alte persoane deoarece ea este căsătorită cu o persoană ce aparține unui anumit grup etnic.
 - Intenția anunțată de discriminare trebuie considerată ca o discriminare chiar și în absența unei anumite victime. De exemplu, un anunț de angajare care indică faptul că romii nu trebuie să aplice, trebuie să intre în câmpul de aplicare al legislației, chiar dacă nici un rom nu a aplicat.

Paragraful 7 al Recomandării

17. Conform paragrafului 7 al Recomandării, interzicerea discriminării trebuie să fie aplicată în toate domeniile. În ce privește ocuparea forței de muncă, interzicerea discriminării trebuie să acopere accesul la locurile de muncă, la ocupații și la activitățile nesalarizate, cât și condițiile de muncă, remunerarea, promovarea și concedierea.
18. În ce privește afilierea la organizațiile profesionale, interzicerea discriminării trebuie să cuprindă: afilierea la o organizație de muncitori sau de patroni, sau la orice organizație ai căror membri exercită o profesie dată; implicarea în astfel de organizații și beneficiile oferite de acest tip de organizații.

19. În ce privește educația, interzicerea discriminării trebuie să cuprindă: învățământul preșcolar, primar, secundar, liceal privat și public. În plus, accesul la educație nu trebuie să depindă de statutul de imigrant al copiilor sau al părinților lor.
20. În ce privește pregătirea profesională, interdicția discriminării trebuie să cuprindă pregătirea profesională inițială și continuă, toate tipurile și nivelurile de orientare profesională, de perfecționare și de reconversie, inclusiv perioada de practică.
21. În ce privește locuința, discriminarea trebuie interzisă mai ales în ce privește accesul la locuințe, condițiile de locuire și de încheiere a contractelor de închiriere.
22. În ce privește sănătatea, discriminarea trebuie interzisă mai ales în ce privește accesul bolnavilor la îngrijire și tratament cât și în ce privește maniera în care îngrijirea medicală este compensată și în care bolnavii sunt tratați.
23. În ce privește protecția socială, interdicția discriminării trebuie să cuprindă securitatea socială, prestațiile sociale, ajutorul social (ajutorul pentru locuințe, pentru tineret etc.) și modul în care sunt tratați beneficiarii protecției sociale.
24. În ce privește bunurile și serviciile aflate la dispoziția publicului și locurile publice, discriminarea trebuie interzisă, de exemplu, la cumpărarea unui produs într-un magazin, la obținerea unui credit bancar și la intrarea într-o discotecă, o cafenea sau într-un restaurant. Interzicerea discriminării trebuie să vizeze nu numai pe cel care pune la dispoziția celui alt bunurile și serviciile ci și pe cel care beneficiază de ele, cum ar fi cazul unei întreprinderi care își selecționează furnizorii de bunuri și servicii în funcție de unul dintre motivele enumerate.
25. În ce privește exercitarea unei activități economice, acest domeniu se sprijină pe dreptul la concurență și pe relațiile între întreprinderi, cât și între întreprinderi și stat.
26. Domeniul serviciilor publice cuprinde în special activitățile poliției și ale altor forțe de ordine, vămilor, armatei și ale penitenciarelor.

Paragraful 8 al Recomandării

27. În conformitate cu paragraful 8 al Recomandării, legea trebuie să prevadă obligația autorităților publice de a promova egalitatea și de a preveni discriminarea în exercitarea funcțiilor lor. Datoria care le revine trebuie enunțată cât mai clar posibil în cadrul legii. În acest scop, autoritățile publice ar putea fi obligate să elaboreze și să aplice "programe de egalitate" definite cu ajutorul organismului național specializat vizat la paragraful 24 al Recomandării. Legea trebuie să prevadă o evaluare periodică a acestor programe de egalitate, o urmărire a efectelor lor, mecanisme eficiente de aplicare cât și posibilitatea impunerii respectării acestor programe, recurgând în special la organismul național specializat. Un program de egalitate ar putea, de exemplu, cuprinde și numirea unei persoane de contact care să răspundă de problemele de discriminare și de hărțuire rasială sau organizarea unei pregătiri privind discriminarea pentru personal. În ce privește obligația de promovare a egalității și de prevenire a discriminării, Recomandarea nu vizează decât autoritățile publice, totuși, ar fi de dorit ca sectorul privat să fie supus unei obligații analoge.

Paragraful 10 al Recomandării

28. Conform paragrafului 10 al Recomandării, în caz de urgență, procedurile care conduc la decizii provizorii trebuie puse la dispoziția victimelor discriminării. Aceste proceduri sunt importante în situațiile în care consecințele imediate ale presupusului act de discriminare sunt foarte grave sau chiar ireparabile. De exemplu, victimele expulzării dintr-un apartament pe motive discriminatorii ar trebui să fie în măsură să obțină suspendarea deciziei ca urmare a unei decizii judiciare interimare până la judecarea definitivă a cazului.

Paragraful 11 al Recomandării

29. Avându-se în vedere dificultățile pe care le întâmpină presupusele victime ale discriminării în colectarea probelor necesare cazului de discriminare, legea trebuie să faciliteze dovada de discriminare. Având în vedere acest motiv, conform paragrafului 11 al Recomandării, legea trebuie să prevadă o partajare a dovezilor de culpabilitate în cazuri asemănătoare. Partajarea dovezilor de culpabilitate semnifică faptul că reclamantul trebuie să stabilească faptele permițând prezumarea unei discriminări, ceea ce transferă stabilirea culpabilității asupra inculpatului, care astfel trebuie să stabilească absența discriminării. Astfel, în cazul presupus de discriminare rasială directă, inculpatul trebuie să dovedească că diferența de tratament are o justificare rezonabilă și obiectivă. De exemplu: dacă accesul la o piscină este refuzat copiilor de romi, este suficient ca reclamantul să dovedească faptul că accesul a fost refuzat copiilor lui și permis altor copii care nu erau țigani. În acest fel va reveni părții adverse să dovedească că acest refuz a avut o justificare rezonabilă și obiectivă, cum ar fi faptul că acei copii nu aveau căști de baie pentru a putea intra în piscină. Același principiu se aplică și presupuselor cazuri de discriminare rasială indirectă.
30. În ce privește obținerea probelor necesare și a informațiilor, judecătorul trebuie să dețină toate puterile adecvate acestui scop. Aceste puteri trebuie conferite, de asemenea, oricărui organism național specializat competent să se pronunțe asupra unei plângeri de discriminare. (a se vedea paragraful 55 al prezentei Expunerii de motive).

Paragraful 12 al Recomandării

31. Conform paragrafului 12 al Recomandării, legea trebuie să prevadă sancțiuni eficiente, proporționale și descurajante în cazul discriminării. În afara plății pagubelor materiale și morale, lista de sancțiuni trebuie să cuprindă măsuri cum ar fi restituirea drepturilor care au fost pierdute. De exemplu, legea trebuie să permită judecătorului să decidă reintegrarea în întreprindere sau reînțoarcerea în apartament, cu condiția ca drepturile terților să fie respectate. În cazul refuzului discriminatoriu a unei persoane, legea trebuie să prevadă că în funcție de circumstanțe, judecătorul va putea decide ca angajatorul să ofere un post persoanei discriminate.
32. În cazul discriminării de către o școală privată, legea trebuie să prevadă posibilitatea revocării acreditării acelei școli sau a nerecunoașterii diplomei emise. În cazul discriminării de către o instituție publică, legea trebuie să prevadă posibilitatea revocării licenței sau a închiderii instituției. De exemplu, în cazul discriminării de către o discotecă ar putea fi retrasă licența de vânzare a alcoolului.
33. Forme nepecuniare de reparație, cum ar fi publicarea în întregime sau parțială a deciziei curții, pot fi importante în restabilirea dreptății în caz de discriminare.
34. Legea trebuie să prevadă posibilitatea impunerii unui program de măsuri pozitive asupra celui care a discriminat. Acest tip de sancțiune constituie un mijloc important de promovare a unei schimbări pe termen lung într-o organizație. De exemplu, cel care a discriminat poate fi obligat să organizeze pentru personalul său programe speciale de formare cu scopul de a lupta împotriva rasismului și a discriminării rasiale. Organismul național specializat trebuie să participe la dezvoltarea și supervizarea acestor tipuri de programe.

Paragraful 15 al Recomandării

35. Conform paragrafului 15 al Recomandării, legea trebuie să prevadă că hărțuirea pe baza unuiu dintre motivele enumerate este interzisă. Hărțuirea se definește ca fiind orice comportament rezultat din unul din motivele enumerate, cu scopul sau efectul de a aduce atingere demnității unei persoane sau de a crea un mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator. În măsura posibilității, protecția împotriva hărțuirii legate de unul din motivele enumerate nu trebuie să vizeze numai comportamentul autorului hărțuirii, ci și al altor persoane.

De exemplu, angajatorul trebuie tras la răspundere pentru hărțuirea comisă de colegi, alți salariați sau de terți (cum ar fi clienții și furnizorii).

Paragraful 16 al Recomandării

36. Conform paragrafului 16 al Recomandării, legea trebuie să prevadă obligația de a suprima finanțarea publică a partidelor politice care promovează rasismul. De exemplu, trebuie refuzată finanțarea publică prevăzută pentru campaniile electorale ale acestor partide politice.

Paragraful 17 al Recomandării

37. Conform paragrafului 17 al Recomandării, legea trebuie să prevadă posibilitatea de dizolvare a organizațiilor care promovează rasismul. În toate cazurile, dizolvarea acestor organizații nu poate avea loc decât ca urmare a unei decizii luate de către o autoritate judiciară. Problema dizolvării acestor organizații este tratată, de asemenea, în partea a IV-a – Dreptul penal (a se vedea paragrafele 43 și 49 ale prezentei Expuneri de motive).

IV. Dreptul penal

Paragraful 18 al Recomandării

38. Recomandarea limitează aplicarea anumitor infracțiuni penale enumerate la paragraful 18 la situația în care acestea sunt comise “în public”. Practica actuală arată că, în anumite cazuri, unele comportamente rasiste scapă urmărilor penale deoarece nu sunt considerate ca prezentând un caracter public. În consecință, statele membre trebuie să vegheze să nu fie prea dificilă îndeplinirea condiției de publicitate. Astfel, de exemplu, această condiție ar trebui să fie îndeplinită în cazul dezbaterilor din cadrul întâlnirilor organizațiilor neonaziste sau a forumurilor de discuție din Internet.
39. Anumite infracțiuni vizate la paragraful 18 al Recomandării se referă la comportamentele avute față de o “grupare de persoane”. Practica actuală demonstrează că dispozițiile juridice care vizează sancționarea comportamentelor rasiste deseori nu acoperă astfel de comportamente decât dacă acestea sunt direcționate împotriva unei anumite persoane sau a unui grup de persoane. Astfel, expresiile orientate împotriva unui ansamblu mai larg de persoane, cum ar fi cazul referitor la solicitanții de azil sau la străini în general, deseori nu sunt acoperite de aceste dispoziții. De aceea, paragraful 18 a), b), c), și d) al Recomandării vizează nu numai un “grup” ci un “ansamblu” de persoane.
40. Termenul de “defăimare” utilizat în paragraful 18 b) al Recomandării trebuie înțeles în sens larg, cuprinzând în special calomnia.
41. În paragraful 18 e) Recomandarea se referă la genocid, la crimele împotriva umanității și la crimele de război. Genocidul trebuie înțeles așa cum este definit în articolul II al Convenției pentru prevenirea și reprimarea genocidului și în articolul 6 al Statutului Curții penale internaționale (a se vedea paragraful 45 al prezentei Expuneri de motive). Crimele împotriva umanității și crimele de război trebuie înțelese așa cum sunt definite în articolul 7 și 8 al Statutului Curții penale internaționale.
42. În paragraful 18 f), Recomandarea se referă la difuzarea, distribuția, producția sau stocarea înscrisurilor, imaginilor sau a altor suporturi care conțin manifestări rasiste. Aceste noțiuni cuprind difuzarea acestor materiale pe Internet. Astfel de materiale cuprind suporturi muzicale cum ar fi discurile, casetele audio și CD-urile, accesoriile informatice (de exemplu: dischete, software), casetele video, DVD-urile și jocurile.
43. La paragraful 18 g) Recomandarea prevede intrarea în sfera penalului a anumitor acte referitoare la grupurile care promovează rasismul. Noțiunea de grup cuprinde în special acele

grupuri *de facto*, organizații, asociații și partide politice. Recomandarea prevede că înființarea unui grup care promovează rasismul trebuie interzisă. În sensul prezentei Recomandări, crearea unui grup care promovează rasismul cuprinde, în egală măsură, păstrarea sau reconstituirea unui grup care a fost interzis. Problema dizolvării unui grup care promovează rasismul este menționată în partea a III-a – Drept civil și administrativ (a se vedea paragraful 37 al prezentei Expuneri de motive) și mai jos (a se vedea paragraful 49 al prezentei Expuneri de motive). Mai mult, prin “susținere” se înțelege mai ales furnizarea banilor către grup, satisfacerea altor necesități materiale, producerea sau obținerea de documente.

44. În paragraful 18 h) Recomandarea prevede că legea trebuie să transforme în infracțiune penală discriminarea rasială apărută în exercitarea unei funcții publice sau a unei profesii. Referitor la acest punct, definițiile conținute în paragrafele 1 b), c) și 5 ale Recomandării se aplică *mutatis mutandis*. Discriminarea rasială apărută în exercitarea unei funcții publice sau a unei profesii, cuprinde în special refuzul discriminatoriu al unei prestații destinate publicului, cum ar fi: refuzul discriminatoriu al unui spital de a îngriji o persoană, refuzul discriminatoriu de a vinde un produs, de a acorda un credit bancar sau de a permite accesul într-o discotecă, cafenea sau restaurant.

Paragraful 19 al Recomandării

45. Paragraful 19 al Recomandării dispune că legea trebuie să transforme genocidul în infracțiune penală. În acest sens, genocidul trebuie înțeles după cum a fost difuzat în articolul II al Convenției privind prevenirea și pedepsirea genocidului și în articolul 6 al Statutului Curții penale internaționale și anume “ca oricare dintre actele următoare, comise cu intenția de a distruge, în totalitate sau în parte, un grup național, etnic, rasial sau religios, cum ar fi: omorârea unui membru al grupului, atentarea gravă la integritatea fizică sau mentală a membrilor grupului, supunerea intenționată a grupului la condiții de existență care să conducă la distrugerea totală sau parțială a acestuia, măsuri care să vizeze obstacolele privind nașterile în sânul grupului, transferul forțat al copiilor unui grup într-alt grup”. Recomandarea vizează în special trecerea în sfera penalului a genocidului și nu a crimelor de război și a crimelor împotriva umanității, pentru că acestea din urmă nu prezintă în mod obligatoriu un caracter rasist. Totuși, dacă este cazul, trebuie să se aplice circumstanța agravantă prevăzută la paragraful 21 al Recomandării.

Paragraful 20 al Recomandării

46. Paragraful 20 al Recomandării prevede că incitarea, complicitatea sau tentativa se pedepsesc în cazul infracțiunilor prevăzute la paragrafele 18 și 19. Această Recomandare nu se aplică decât infracțiunilor la care incitarea, complicitatea sau tentativa sunt posibile.

Paragraful 21 al Recomandării

47. Conform paragrafului 21 al Recomandării, motivația rasistă a autorului unei infracțiuni alta decât cele vizate în paragrafele 18 și 19, trebuie să constituie o circumstanță agravantă. Totuși, legea poate sancționa infracțiunile comune ca infracțiuni penale specifice, dar numai dacă acestea sunt fondate pe motivații rasiste.

Paragraful 22 al Recomandării

48. Conform paragrafului 22 al Recomandării, legea trebuie să prevadă responsabilitatea penală a persoanelor juridice. Această responsabilitate trebuie angajată atunci când infracțiunea a fost comisă în contul persoanei juridice de orice persoană care acționează în special ca reprezentantă a organismelor sale (de exemplu președinte sau director) sau a sa. Responsabilitatea penală a persoanelor juridice nu o exclude pe cea a persoanelor fizice. Autoritățile publice pot fi excluse din sfera responsabilității penale a persoanelor juridice.

Paragraful 23 al Recomandării

49. Conform paragrafului 23 al Recomandării, legea trebuie să prevadă pedepse auxiliare sau alternative. Printre aceste pedepse pot fi citate: munca în folosul general, participarea la cursuri de formare, pierderea anumitor drepturi civile sau politice (de exemplu dreptul de a exercita anumite profesii sau funcții, dreptul de vot sau cel de a fi ales) sau publicarea în totalitate sau în parte a deciziei judecătorești. În ce privește persoanele juridice, lista sancțiunilor posibile poate include, în afară de amenzi, refuzarea sau suprimarea prestațiilor sau a ajutorului public, interdicția exercitării unei activități comerciale, plasarea sub supraveghere judiciară, închiderea instituției care a servit la comiterea infracțiunii, confiscarea materialului care a servit la comiterea infracțiunii și dizolvarea persoanei juridice (la acest ultim punct a se vedea paragrafele 37 și 43 ale prezentei Expuneri de motive).

V. Dispoziții comune

Paragraful 24 al Recomandării

50. Conform paragrafului 24 al Recomandării, legea trebuie să instituie un organism specializat independent pentru lupta împotriva rasismului și a discriminării rasiale la nivel național. Principiile fundamentale referitoare la statutul unui asemenea organ, formele pe care ar putea să le ia, funcțiile și responsabilitățile, administrarea, funcționarea și modurile sale de operare sunt indicate în Recomandarea de politică generală nr. 2 a ECRI referitoare la organismele specializate de combatere a rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național.
51. Funcțiile atribuite unui astfel de organism trebuie prevăzute prin lege. Recomandarea precizează un anumit număr de astfel de funcții. Asistența victimelor cuprinde consilierea generală a victimelor și asistența judiciară, inclusiv reprezentarea la tribunal în cazul proceselor. Ea cuprinde, de asemenea, asistența în cazul tentativei de a obține o înțelegere amiabilă între părți.
52. În ce privește puterea de a conduce anchete, pentru ca organismul național specializat să poată conduce anchete eficiente este esențial ca legea să-i confere puterea necesară, sub rezerva regulilor de procedură a sistemului juridic național. Este vorba, în special, în cadrul unei anchete de a cere prezentarea documentelor și a altor elemente pentru verificare și examinare, de a confisca documente și alte elemente pentru a fi copiate sau pentru a se face extrase. Organul național specializat trebuie să fie, de asemenea, competent pentru a acționa în justiție și pentru a interveni la tribunal în calitate de expert.
53. Funcțiile organului național specializat trebuie să cuprindă în egală măsură supravegherea legislației împotriva rasismului și a discriminării rasiale și controlul conformității legislației cu principiile de egalitate. În acest sens, organismul național specializat trebuie să dețină competența de a formula autorităților executive și legislative recomandări privind ameliorarea legislației, reglementărilor și a practicii.
54. În ceea ce privește sensibilizarea populației la problemele rasismului și discriminării sociale și promovarea politicilor și practicilor care vizează asigurarea egalității de tratament, organismul național specializat poate organiza campanii în cooperare cu societatea civilă, poate prevedea o instruire pentru grupurile-cheie, poate stabili coduri de conduită, susține și încuraja organizațiile care acționează în domeniul luptei împotriva rasismului și discriminării rasiale.
55. În afara acestor funcții, organismului național specializat i se atribuie și alte responsabilități. Astfel, un alt organism poate avea ca responsabilitate să statueze asupra plângerilor prin intermediul unor decizii legale obligatorii, în limitele fixate de lege.

Paragraful 25 al Recomandării

56. Conform paragrafului 25 al Recomandării, organizațiile precum asociațiile, sindicatele și alte entități juridice care au un interes legitim, trebuie să dețină dreptul de a acționa în judecată. Această dispoziție este importantă, de exemplu când unei victime îi este teamă de represalii. În plus, în ce privește cazurile de discriminare rasială, posibilitatea acestor organizații de a intenta o acțiune fără a se referi la o victimă anumită este fundamentală pentru un caz de discriminare în care este dificil de a identifica o astfel de victimă sau pentru cazurile care afectează un număr nedeterminat de victime.

Paragraful 27 al Recomandării

57. Conform paragrafului 27 al Recomandării, legea trebuie să prevadă o protecție împotriva oricăror măsuri de retorsiune. Această protecție nu trebuie limitată la persoana care acționează în judecată sau care depune o plângere dar trebuie extinsă asupra oricui care furnizează elemente de probe, informații sau orice formă de ajutor în raport cu acțiunea din justiție sau plângerea. O astfel de protecție este esențială pentru încurajarea victimelor infracțiunilor rasiale sau de discriminare de a-și supune plângerile lor autorităților și pentru încurajarea martorilor de a aduce elemente probatoare. Pentru a fi eficiente, dispozițiile juridice care protejază împotriva răzbunării trebuie să prevadă o sancțiune adecvată și clară. Aceasta ar putea include existența unei hotărâri judecătorești care să oprească actele de răzbunare și/sau să compenseze victimele unor astfel de acte.

Recomandarea de politică generală Nr. 8

Cu privire la legislația națională

Privind lupta împotriva rasismului și a combaterii terorismului

Comisia europeană împotriva rasismului și intoleranței:

Având în vedere Convenția europeană a Drepturilor Omului, în special articolul său 14;

Având în vedere Protocolul nr. 12 la Convenția europeană a Drepturilor Omului;

Având în vedere Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, în special articolele sale 2, 4 (1), 20 (2) și 26;

Având în vedere Convenția relativă la statutul refugiaților și Protocolul relativ la statutul refugiaților;

Având în vedere Liniile directoare ale Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei privind drepturile omului și lupta împotriva terorismului;

Reamintind declarația adoptată de către ECRI la cea de-a 26-a reuniune plenară (Strasbourg, 11-14 decembrie 2001);

Reamintind Recomandarea de politică generală Nr. 7 a ECRI cu privire la legislația națională pentru combaterea rasismului și discriminării rasiale și Recomandarea de politică generală Nr. 5 a ECRI cu privire la combaterea intoleranței și discriminărilor împotriva musulmanilor;

Reamintind Convenția cu privire la criminalitatea în spațiul cibernetic și Protocolul său adițional relativ la instigarea la acte de natură rasistă și xenofobă comise prin intermediul sistemelor informatice, precum și Recomandarea de politică generală Nr. 6 a ECRI cu privire la combaterea difuzării materialelor rasiste, xenofobe și antisemite prin internet;

Reamintind Convenția europeană pentru reprimarea terorismului, Protocolul de amendare a Convenției europene pentru reprimarea terorismului și alte instrumente internaționale împotriva terorismului, în special cele adoptate în cadrul Națiunilor Unite;

Condamnând cu fermitate terorismul, care constituie o formă extremă a intoleranței;

Subliniind că terorismul este incompatibil cu valorile libertății, democrației, justiției, preeminenței dreptului și drepturilor omului, în particular dreptul la viață, și amenință aceste valori;

Considerând că Statul, în consecință, este obligat să combată terorismul;

Subliniind faptul că reacția la pericolul terorismului nu trebuie ea însăși să aducă atingere valorilor libertății, democrației, justiției, preeminenței dreptului, drepturilor omului și dreptului umanitar pe care ea vizează să le apere, și cu atât mai mult nu trebuie nici într-un fel să prejudicieze protecția și promovarea acestor valori;

Subliniind în special faptul că combaterea terorismului nu trebuie să devină un pretext care ar permite dezvoltarea rasismului, discriminării rasiale și intoleranței;

Subliniind, în acest context, faptul că responsabilitatea Statului este nu doar cea de a se abține de la acțiuni care ar favoriza în mod direct sau indirect rasismul, discriminarea rasială și intoleranța, dar și cea de a garanta o reacție fermă a instituțiilor publice, atât prin măsuri preventive cât și represive, în cazul în care acțiunile persoanelor particulare și a organizațiilor se află la originea rasismului, discriminării rasiale și a intoleranței;

Menționând că măsurile de combatere a terorismului întreprinse de Statele membre ale Consiliului Europei după evenimentele din 11 septembrie 2001, au dus în unele cazuri, la adoptarea unei legislații sau a reglementărilor având direct sau indirect un caracter discriminatoriu,

în special din motive de cetățenie, origine națională sau etnică și de religie și, mai frecvent, la practici cu caracter discriminatoriu din partea autorităților publice;

Menționând că actele teroriste și, în unele cazuri, combaterea terorismului, de asemenea au contribuit la sporirea nivelului de prejudecii rasiste și discriminări rasiale la persoane particulare și organizații;

Subliniind, în acest context, responsabilitatea particulară a partidelor politice, a liderilor de opinie și a mijloacelor mass-media de a nu recurge la activități sau exprimări rasiste sau la discriminări rasiale;

Menționând că în rezultatul angajării în combaterea terorismului după 11 septembrie 2001, anumite grupuri de persoane; în special arabii, evreii, musulmanii, unii solicitanți de azil, refugiații și imigranții, unele minorități vizibile, precum și persoanele percepute ca aparținând acestor grupuri, au devenit în special, vulnerabile la rasism și/sau discriminare rasială în numeroase domenii ale vieții publice, inclusiv educația, angajarea, locuința, accesul la bunuri și servicii, accesul la locuri deschise publicului și la libertatea mișcării;

Menționând dificultățile crescânde cu care se confruntă solicitanții de azil pentru a avea acces la procedurile de azil ale Statelor membre ale Consiliului Europei și eroziunea progresivă a protecției refugiaților, din cauza măsurilor juridice restrictive și a practicilor relative la combaterea terorismului;

Subliniind responsabilitatea Statelor membre ale Consiliului Europei de a proceda astfel încât combaterea terorismului să nu aibă impacte negative asupra niciunui grup minoritar;

Reamintind necesitatea presantă, pentru State, de a favoriza integrarea populațiilor lor diverse, în calitate de proces reciproc care ar putea ajuta la prevenirea unei reacții rasiste sau a discriminărilor rasiale din partea societății la climatul generat de combatere a terorismului;

Fiind convinse că un respect total față de drepturile omului, inclusiv dreptul de a nu fi victimă a rasismului și a discriminării rasiale poate preveni situațiile în care terorismul ar putea câștiga teren;

Recomandă guvernelor Statelor membre;

- de a lua toate măsurile adecvate, în special prin intermediul cooperării internaționale, pentru a combate, în deplină conformitate cu dreptul internațional al drepturilor omului, terorismul în calitate de formă extremă a intoleranței, și pentru a susține victimele terorismului și a-și demonstra solidaritatea față de Statele care constituie ținta terorismului;
- de a examina legislația și reglementările adoptate în cadrul combaterii terorismului pentru a se asigura că ele nu stabilesc discriminări directe sau indirecte împotriva persoanelor sau grupurilor de persoane, în special pe motiv de „rasă”, culoare, limbă, religie, cetățenie sau origine națională sau etnică, și de a abroga orice legislație discriminatorie de acest tip;
- de a se abține de la adoptarea în cadrul combaterii terorismului a unor noi acte legislative și reglementare care stabilesc o discriminare directă sau indirectă împotriva persoanelor sau grupurilor de persoane, în special din motive de „rasă”, culoare, limbă, religie, cetățenie sau origine națională sau etnică;
- de a veghea asupra faptului ca actele legislative și regulamentele, inclusiv cele adoptate în cadrul combaterii terorismului, să fie aplicate la nivel național și local într-o modalitate care să nu discrimineze persoane sau grupuri de persoane, în special din motive reale sau presupuse de „rasă”, culoare, limbă, religie, cetățenie, origine națională sau etnică;
- de a acorda în această privință o atenție particulară mijloacelor de garantare într-o modalitate nediscriminatorie a libertăților de asociere, de exprimare, de religie și de mișcare și de a proceda astfel încât nici o discriminare să nu rezulte din acte legislative sau regulamente – sau din aplicarea lor – care ar governa în special următoarele domenii:

- o controale întreprinse de forțele de ordine pe teritoriul Statelor și personalul de control la frontiere
 - o arest administrativ sau preventiv
 - o condiții de detenție
 - o proces echitabil, procedura penală
 - o protecția datelor personale
 - o protecția vieții private și de familie
 - o expulzarea, extrădarea, deportarea la frontiere și principiul de nerespingere
 - o eliberarea vizelor
 - o permisele de sejur și de angajare și regruparea familiei
 - o obținerea și retragerea cetățeniei;
- de a veghea asupra faptului ca legislația națională să includă în mod expres dreptul de a nu constitui obiectul discriminării rasiale printre drepturile pentru care este interzisă derogarea, chiar în situații de urgență;
 - de a proceda astfel încât dreptul de solicitare a azilului și principiul de nerespingere să fie totalmente respectate în toate cazurile și fără nici o discriminare în special din cauza țării de origine;
 - de a acorda în această privință o atenție particulară necesității de a asigura accesul la procedura de solicitare a azilului și garantării unui mecanism echitabil care ar proteja drepturile procedurale fundamentale pentru examinarea solicitărilor;
 - de a proceda astfel încât să fie în vigoare și să fie aplicată eficient o legislație națională adecvată pentru combaterea rasismului și discriminării rasiale, în special în domeniile educației, angajării, locuinței, accesului la bunuri și servicii, accesului la locurile deschise publicului și libertății de mișcare;
 - de a veghea asupra faptului ca să fie în vigoare și să fie aplicată eficient o legislație națională adecvată pentru combaterea infracțiunilor din motive rasiste, exprimări rasiste și organizații rasiste;
 - de a se inspira, pentru a asigura o legislație adecvată în domeniile menționate mai sus, din recomandarea de politică generală Nr. 7 a ECRI privind legislația națională pentru combaterea rasismului și discriminării rasiale;
 - de a proceda astfel încât legislația națională pertinentă să fie aplicată de asemenea infracțiunilor rasiste comise prin internet și de a pune sub urmărire autorii infracțiunilor de acest tip,
 - de a garanta existența și funcționarea unui organ independent specializat pentru combaterea rasismului și discriminării rasiale, competent, printre altele, de a ajuta victimele să înainteze plângeri cu privire la rasism și discriminare rasială care ar putea rezulta din combaterea terorismului;
 - de a încuraja, printre profesioniștii din mass-media, dezbateri privind imaginea pe care o acordă grupurilor minoritare în legătură cu combaterea terorismului și privind responsabilitatea specială a profesioniștilor din acest sector pentru a evita, în acest context, perpetuarea prejudecăților și difuzarea informațiilor tendențioase;
 - de a susține rolul pozitiv pe care îl poate juca mass-media în scopul promovării respectului reciproc și combaterii stereotipurilor și prejudecăților rasiste;

- de a încuraja integrarea populațiilor lor diverse, în calitate de proces reciproc și de a garanta drepturi egale și egalitatea șanselor tuturor indivizilor;
- de a introduce în programele școlare, la toate nivelurile, educarea diversității și necesității de combatere a intoleranței, stereotipurilor și prejudecăților rasiste precum și sensibilizarea funcționarilor și publicului larg față de aceste subiecte;
- de a favoriza dialogul și de a promova activități comune, inclusiv privind cultura și religia, între diverse grupuri ale societății la nivel național și local, în scopul combaterii stereotipurilor și prejudecăților rasiste.

Recomandarea de politică generală nr. 9

privind lupta împotriva antisemitismului

Comisia europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI):

Ținând cont de articolului 14 la Convenția europeană a Drepturilor Omului;

Ținând cont de Protocolului nr. 12 la Convenția europeană a Drepturilor Omului care conține o clauză generală care interzice discriminarea;

Ținând cont de jurisprudența Curții europene a Drepturilor Omului și reamintind că Curtea a declarat că contestarea existenței crimelor împotriva umanității comise pe timpul regimului național-socialist a constituit una din cele mai grave forme de defăimare rasială și de instigare la ură față de evrei și că negarea existenței a astfel de crime împotriva umanității și justificarea politicii pronaziste nu poate beneficia de protecția conferită de Articolul 10 al Convenției europene a Drepturilor Omului;

Ținând cont de Protocolul Adițional la Convenție relativ la incriminarea actelor cu caracter rasist și xenofob comise prin intermediul rețelelor computerizate;

Reamintind Recomandarea nr. 1 de politică generală a ECRI privind combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței și Recomandarea de politică generală nr. 2 a ECRI privind organele specializate de combatere a rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel local;

Reamintind Recomandarea de politică generală nr. 7 a ECRI privind legislația națională în vederea combaterii rasismului și discriminării rasiale, care conține elementele-cheie ale măsurilor juridice adecvate în combaterea rasismului și discriminării rasiale în mod eficient;

Ținând cont de Declarația de Intenție privind „Antisemitismul în Europa de astăzi” adoptată la 27 martie 2000 de către participanții la conferința privind Antisemitismul în Europa de astăzi, convocată de către Secretarul General al Consiliului Europei și desfășurată la Strasbourg;

Ținând cont de Recomandarea (2001) 15 a Comitetului Miniștrilor către Statele membre privind predarea istoriei în Europa secolului XXI, care a fost aprobată de către miniștrii educației la seminarul ministerial care s-a desfășurat în octombrie 2002;

Reamintind principiile stipulate în Carta partidelor politice europene pentru o societate ne-rasistă;

Ținând cont de concluziile adoptate la Conferințele OSCE privind Antisemitismul, organizate la Viena la 19-20 iunie 2003 și la Berlin la 28-29 aprilie 2004;

Reamintind activitatea desfășurată de către Uniunea Europeană în vederea combaterii rasismului și discriminării, și ținând cont de concluziile adoptate în cadrul seminarului „Europa împotriva antisemitismului, pentru o unitate a diversității”, organizată la Bruxelles la 19 februarie 2004;

Reamintind faptul că moștenirea istoriei Europei este datorată de a păstra memoriile trecutului, dând dovadă de vigilență și opunând rezistență activă față de orice manifestare de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță;

Aducând omagii memoriei victimelor persecuțiilor sistematice și exterminării evreilor în timpul Holocaustului (Shoah), precum și altor victime ale politicilor de persecutare rasială și exterminare în timpul celui de-al doilea război mondial;

Aducând omagii evreilor, victime ale omorurilor și persecuțiilor sistematice comise în timpul regimelor totalitare care au urmat celui de-al doilea război mondial, precum și altor victime ale acestor politici;

Subliniind, în acest context, că Consiliul Europei a fost creat în scopul apărării și promovării valorilor comune și echitabile – în special protecția și promovarea drepturilor omului - care au stat la baza reconstruirii Europei după ororile celui de-al doilea război mondial;

Reamintind faptul că combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței își are originea și constituie o parte a protecției și promovării drepturilor omului;

Convinși profund că combaterea antisemitismului, deși impune necesitatea unor acțiuni specifice, este un component integral și intrinsec al luptei împotriva rasismului;

Subliniind faptul că antisemitismul a persistat pe parcursul secolelor în întreaga Europă;

Remarcând creșterea curentă a numărului de manifestări antisemite în multe țări europene și subliniind că această creștere este, de asemenea, caracterizată de noi manifestări de antisemitism;

Notând faptul că, în mod frecvent, aceste manifestări au însoțit evenimentele mondiale, așa cum este situația în Orientul Mijlociu;

Subliniind faptul că aceste manifestări nu constituie în mod exclusiv acțiuni întreprinse de grupuri marginale sau extremiste, dar constituie frecvent un fenomen destul de răspândit, inclusiv în școli, care tot mai frecvent sînt percepute ca manifestări obișnuite;

Remarcând utilizarea frecventă a simbolurilor naziste și a referințelor la Holocaust (Shoah) în manifestările curente de antisemitism;

Subliniind că aceste manifestări își au originea în diferite grupuri sociale și diferite sectoare ale societății;

Observând că în unele societăți europene chiar victimele rasismului și excluderii, uneori devin autorii acțiunilor de antisemitism;

Notând că în unele state antisemitismul, inclusiv și noile forme de manifestare a acestui fenomen, continuă a fi promovat în mod deschis sau de o manieră secretă de unele partide și lideri politici, inclusiv și anumite partide tradiționale.

Considerând că un răspuns adecvat la acest fenomen poate fi elaborat numai datorită unor eforturi comune depuse de toți actorii relevanți din societățile europene, inclusiv reprezentanții diferitor comunități, liderii mișcărilor religioase, organizațiilor societății civile și ale altor instituții-cheie;

Subliniind faptul că eforturile de contracarare a antisemitismului trebuie să includă aplicarea minunțioasă a prevederilor juridice împotriva rasismului și a discriminării pe motiv de rasă la toți actorii și în beneficiul tuturor victimelor, punând un accent special asupra prevederilor împotriva instigării la violență pe motiv de rasă, ură și discriminare;

Convinși că aceste eforturi, de asemenea, trebuie să includă promovarea dialogului și cooperării între diferite segmente ale societății la nivel local și național, inclusiv dialogul și cooperarea între diferite comunități culturale, etnice și religioase;

Subliniind cu fermitate rolul educației în promovarea toleranței și respectării drepturilor omului, respectiv și împotriva antisemitismului;

Recomandă guvernelor Statelor membre:

- de a da prioritate luptei împotriva antisemitismului, adoptând toate măsurile necesare de combatere a tuturor manifestărilor acestui fenomen, indiferent de originea lor;
- de a asigura ca acțiunile întreprinse în vederea contracarării antisemitismului să constituie parte a ansamblului de acțiuni menite să contracareze rasismul;

- de a asigura ca lupta împotriva antisemitismului să fie realizată la toate nivelurile administrative (național, regional, local) și să faciliteze implicarea unui ansamblu de actori din diferite sectoare ale societății (politic, legal, economic, social, religios, educațional) în realizarea acestor eforturi;
- de a pune în aplicare legislația care vizează combaterea antisemitismului, ținând cont de sugestiile ECRI incluse în Recomandarea nr. 7 de politică generală privind legislația națională cu privire la combaterea rasismului și discriminării rasiale;
- de a asigura ca legislația să prevadă ca pentru toate infracțiunile penale, motivația rasistă să constituie o circumstanță agravantă și să cuprindă și motivația antisemitistă;
- de a asigura ca legislația penală în domeniul combaterii rasismului să cuprindă antisemitismul și să penalizeze următoarele acte antisemite comise la nivel internațional;
 - a. instigarea publică la violență, ură sau discriminare împotriva unei persoane sau a unui grup de persoane pe motiv de identitate evreiască sau origine;
 - b. insultarea în public sau defăimarea unei persoane sau a unui grup de persoane pe motiv de identitate evreiască reală sau presupusă;
 - c. amenințări împotriva unei persoane sau unui grup de persoane pe motiv de identitate sau origine evreiască reală sau presupusă;
 - d. exprimarea în public, urmărind un scop antisemit, a unei ideologii care depreciază sau denigrează un grup de persoane pe motiv de identitate sau origine evreiască;
 - e. negarea în public, trivializarea, justificarea sau apoloizarea Holocaustului (Shoah) ;
 - f. negarea în public, trivializarea, justificare sau apoloizarea, urmărind un scop antisemit, a crimelor de genocid, crimelor împotriva umanității sau a crimelor de război comise împotriva persoanelor pe motiv de identitate sau origine evreiască;
 - g. diseminarea în public sau distribuirea în public, sau producerea sau stocarea în vederea diseminării sau distribuirii în public, urmărind un scop antisemit, a materialelor scrise, ilustrate sau de oricare alt format care conțin manifestări enumerate în paragrafele a), b), c), d), e), f) de mai sus;
 - h. pângărirea sau profanarea, cu un scop antisemit, a proprietății și monumentelor evreiești;
 - i. crearea sau conducerea unui grup care promovează antisemitismul; spijinirea unui astfel de grup (acordarea unui suport financiar, asigurarea altor necesități materiale, producerea sau obținerea documentelor); participarea la activitățile desfășurate de acest grup cu intenția de a contribui la infracțiunile enumerate în paragrafele de mai sus a), b), c), e), f), g), h);
- de a asigura ca legislația penală să cuprindă crimele antisemite comise prin intermediul Internetului, televiziunii prin satelit sau oricare alte mijloace moderne de informare și comunicare;
- de a asigura ca obligațiunea de a suprima finanțarea publică a organizațiilor care promovează antisemitismul, inclusiv partidele politice să fie prevăzută de lege;
- de a garanta ca legea să prevadă posibilitatea dizolvării organizațiilor care promovează antisemitismul;
- de a adopta măsuri adecvate care ar asigura implementarea în mod eficient a legislației destinată să împiedice sau să sancționeze antisemitismul;

- de a oferi cursuri de instruire specializată persoanelor implicate la toate nivelurile sistemului justiției penale – poliției, procurorilor, judecătorilor – în scopul sporirii cunoștințelor relative la crimele antisemite și modalitatea urmării eficiente în justiție a astfel de acte;
- de a încuraja victimele actelor antisemite să înainteze plângeri și de a elabora un sistem eficient de colectare a informației pentru a asigura monitorizarea riguroasă pentru examinarea astfel de plângeri;
- de a crea și de a susține funcționarea unui organ specializat independent în conformitate cu prevederile Recomandării nr.2 de politică generală a ECRI cu privire la organele specializate de combatere a rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național și de a asigura ca acțiunile întreprinse de acest organ să acopere toate formele de antisemitism;
- de a introduce instruirea antirasistă în curricula școlară la toate nivelurile și într-o manieră integrată, inclusiv un obiect care ar sensibiliza publicul despre fenomenul antisemitismului, evoluția acestuia pe parcursul secolelor și importanța combaterii diferitor forme de manifestare a acestuia, asigurând instruirea necesară a cadrului didactic;
- de a promova învățarea istoriei poporului evreiesc, precum și a contribuției de valoare adusă de persoane de naționalitate evrească, de comunitățile și cultura societăților europene;
- de a promova studierea Holocaustului (Shoah) și a mecanismelor care l-au cauzat în școli și de a asigura pregătirea corespunzătoare a învățătorilor care trebuie să prezinte copiilor subiectul într-o modalitate care să-i stimuleze să mediteze asupra pericolelor curente și asupra modalității de prevenire a repetării unor evenimente similare;
- de a promova învățarea și cercetarea omorurilor și persecuțiilor sistematice a evreilor și altor persoane în timpul regimurilor totalitariste care au urmat după cel de-al doilea război mondial;
- în cazul în care actele de antisemitism au loc în contextul unei școli, de a asigura ca prin intermediul unor cursuri de instruire specializate și a materialelor, directorii de școli, învățătorii și alți angajați să fie pregătiți în mod adecvat pentru a aborda eficient această problemă;
- de a încuraja dezbaterile în rândurile jurnaliștilor a rolului lor în lupta împotriva antisemitismului și a responsabilității speciale de a raporta toate evenimentele care au avut loc în lume de o manieră care ar reduce perpetuarea prejudecăților;
- de a spijini rolul pozitiv pe care îl pot juca mijloacele de informare în masă în promovarea respectului reciproc și contracararea stereotipurilor antisemite și a prejudecăților;
- de a susține și de a încuraja proiectele de cercetare și monitorizarea independentă a manifestărilor de antisemitism;
- de a susține activitatea organizațiilor neguvernamentale care joacă un rol important în lupta împotriva antisemitismului, promovând aprecierea diversității și dezvoltând dialogul și acțiunile comune cu caracter antirasist între diferite comunități culturale, etnice și religioase;
- de a adopta măsurile necesare care ar garanta libertatea de religie și care ar asigura ca instituțiile publice să prevadă în practica lor de fiecare zi ajustarea rezonabilă a cerințelor culturale și de altă natură;
- de a susține dialogul între diferite comunități religioase la nivel local și național în scopul contracarării stereotipurilor rasiste și a prejudecăților, inclusiv prin intermediul susținerii financiare și creării unor foruri instituționale pentru un dialog între credințe;
- de a asigura ca liderii religioși să evite stimularea antisemitismului și de a-i încuraja să-și asume responsabilitatea pentru promovarea cunoștințelor pe teren;
- de a încuraja actorii politici și liderii opiniei publice să adopte o poziție publică fermă împotriva antisemitismului, pledând cu regularitate împotriva diverselor manifestări a acestui fenomen, inclusiv toate formele contemporane a acestuia și garantând că antisemitismul nu va fi tolerat.

